

บทที่ ๕

สภาพอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี และผลการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจ
ทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี

ก่อนที่จะวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง
เมืองของประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี ควรจะศึกษาสภาพของจังหวัดชลบุรี และสภาพของอำเภอ
เมืองชลบุรี สักเล็กน้อย เพื่อจะได้อรรถาธิบายถึงสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศ อาชีพของประชากร จำนวน
ประชากร เป็นต้น เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูลความรู้ความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมของ
ประชาชนในเขตนี้ต่อไป

ประวัติความเป็นมาของจังหวัดชลบุรีโดยสังเขป

ชลบุรีเป็นเมืองเล็กตั้งขึ้นในสมัยกรุงศรีอยุธยา ปรากฏในทำเนียบศักดิ์นาหัวเมืองว่าเป็น
เมืองชั้นตรีและคงเป็นเมืองชั้นนี้เรื่อยมาจนกระทั่งถึงสมัยกรุงรัตนโกสินทร์ มิได้มีฐานะสูงขึ้นกว่า
นี้อีก ทั้งนี้เพราะเหตุว่า ชลบุรีเป็นเมืองชั้นในไม่ค่อยมีความสำคัญเท่าใดนัก

ในแผนที่ไทรภูมิโบราณปรากฏว่า มีเมืองทางชายทะเลตะวันออกในเขตจังหวัดชลบุรี
หลายเมืองมีชื่อเรียงจากทิศเหนือไปทิศใต้ คือ บางทราย บางปลาสร้อย บางพระเรือ และบางละมุง
ไม่ปรากฏชื่อชลบุรีเลย แต่เข้าใจว่าเดิมคงจะเรียกเมืองชลบุรีว่า เมืองปลาสร้อย เพราะปรากฏ
ว่าเมืองชลบุรีในปัจจุบันยังคงตั้งอยู่ที่ตำบลนี้ ชื่อชลบุรีนี้เข้าใจว่าคงจะบัญญัติขึ้นใหม่ในภายหลังเป็น
แน่แท้จะบัญญัติขึ้นในรัชกาลใดนั้นยังไม่สามารถจะค้นหาตามหลักฐานได้แน่นอน

ก. ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับจังหวัดชลบุรี

๑. ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขต จังหวัดชลบุรีเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญมากที่สุดจังหวัด
หนึ่งในภาคตะวันออก โดยมีฝั่งทะเลยาวตลอดคานตะวันตกของตัวจังหวัด โดยตั้งอยู่ริมฝั่งทะเลทาง
คานตะวันออกของอ่าวไทย ประมาณเส้นรุ้งที่ ๑๓ องศาเหนือ และเส้นแวงที่ ๑๐๐ องศาตะวันออก

๑
สำนักงานจังหวัดชลบุรี, เอกสารประกอบการบรรยายสรุป จังหวัดชลบุรี ๒๕๒๒,
(ชลบุรี : สำนักงานจังหวัดชลบุรี, ๒๕๒๒), หน้า ๑. (เอกสารอัครสำเนา)

อยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครประมาณ ๔๑ กิโลเมตร สภาพภูมิประเทศตอนกลางของจังหวัดเป็นภูเขา ตอนเหนือเป็นที่ราบ ทางตะวันออก และใต้เปลี่ยนสภาพจากป่ามาเป็นที่ยานชายฝั่งทะเล ประกอบด้วยหาดสวยงามหลายแห่ง เช่น บางแสน พัทยา และมีเกาะอยู่ในเขตจังหวัดอีก ๔๖ เกาะ อาณาเขตของจังหวัดชลบุรีมีดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอบางประกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอเมือง จังหวัดระยอง
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับอำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับทะเลฝั่งตะวันออกของอ่าวไทย

๒. เนื้อที่ จังหวัดชลบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมด ๔,๕๐๗ ตารางกิโลเมตร (หรือ ๒,๘๑๖,๘๗๕ ไร่) คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๓๒ ของเนื้อที่ภาคตะวันออก หรือเท่ากับร้อยละ ๐.๘๗ ของเนื้อที่ประเทศไทย เนื้อที่ของจังหวัดชลบุรี แบ่งเป็นเนื้อที่ถือครองทำการเกษตร ๑,๗๖๓,๒๔๕ ไร่ เนื้อที่ป่าไม้ ๘๐๒,๗๘๑ ไร่ และเนื้อที่อื่น ๆ (เช่น คลอง ถนน ทูงหญ้า ฯลฯ) ๑๕๐,๘๔๙ ไร่

๓. ภูมิอากาศ จังหวัดชลบุรีมีภูมิอากาศประเภทฝนชุกสลับกับแห้งแล้ง ฤดูฝนเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ถึงพฤศจิกายน ฝนตกมากในช่วงเดือนกันยายน - ตุลาคม ปริมาณน้ำฝนโดยเฉลี่ย ๑,๒๐๐ - ๒,๐๐๐ มม. ฤดูร้อนที่ต่าง ๆ ของจังหวัดมีปริมาณฝนตกแตกต่างกัน บริเวณใกล้ภูเขา มีฝนตกมากกว่าบริเวณใกล้ชายทะเล ระดับอุณหภูมิอยู่ในระหว่าง ๒๓.๗ - ๓๒.๑ องศาเซลเซียส

๔. ประชากร ตามสถิติเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๒๑ จังหวัดชลบุรีมีประชากรรวมทั้งสิ้น ๖๘๖,๘๓๕ คน แยกเป็นชาย ๓๖๕,๓๓๗ คน และหญิง ๓๒๑,๔๙๘ คน มีจำนวนครอบครัว ๑๐๖,๘๗๑ ครอบครัว และมีบ้านจำนวน ๘๘,๘๑๕ หลัง

ถ้าคิดตามสถิติประชากรเมื่อสิ้นปี ๒๕๒๑ จังหวัดชลบุรีจะมีความหนาแน่นของประชากรประมาณ ๑๕๔.๖๑ คนต่อ ๑ ตารางกิโลเมตร

๕. การปกครอง แบ่งการปกครองออกเป็น ๒ ลักษณะคือ

๕.๑. การปกครองส่วนภูมิภาคของจังหวัดชลบุรี แบ่งออกเป็น ๗ อำเภอ ๓ กิ่งอำเภอ ๘๓ ตำบล ๕๘๘ หมู่บ้าน

ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี, การรายงานสถิติจำนวนราษฎรประจำเดือนธันวาคม

อำเภอและกิ่งอำเภอไค้แก อำเภอเมืองชลบุรี อำเภอพานทอง อำเภอพนัสนิคม อำเภอ
บ้านมิ่ง อำเภอศรีราชา อำเภอบางละมุง อำเภอสัตหีบ กิ่งอำเภอเกาะสีชัง กิ่งอำเภอหนองใหญ่
และกิ่งอำเภอบ่อทอง

๕.๒. การปกครองส่วนท้องถิ่น มีองค์การบริหารส่วนจังหวัด ๑ แห่ง เทศบาล
๓ แห่ง สุขาภิบาล ๑๕ แห่ง และเมืองพัทยา ๑ แห่ง

เทศบาลไค้แก เทศบาลเมืองชลบุรี เทศบาลเมืองพนัสนิคม และเทศบาลตำบลศรีราชา

๖. ทรัพยากรธรรมชาติ ที่สำคัญไค้แก ป่าไม้ ทรัพยากรทะเล แหล่งแร่ (ทองคำ
แมงกานีส เหล็ก พลวง)

๗. แหล่งน้ำ แหล่งน้ำตามธรรมชาติที่สำคัญ ไค้แก น้ำฝน น้ำบาดาล แม่น้ำบางประกง
และสาขา นอกจากนี้ยังมีโครงการชลประทานต่าง ๆ อีก ไค้แก อ่างเก็บน้ำ ๔ อ่าง เช่น
เก็บน้ำบางพระ โครงการพานทอง และโครงการพานทองขยาย ฯลฯ เป็นต้น

๘. อาชีพสำคัญของประชากร ไค้แก การทำนา ทำไร่ (มันสำปะหลัง สับปะรด
และอ้อย) และทำการประมง

๙. สถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ไค้แก อ่างศิลา บางแสน บางพระ สวนสัตว์เปิด
เขาเขียว พัทยา เกาะล้าน เกาะสีชัง เกาะไผ่ วัดใหญ่อินทาราม (วัดหลวง) พระพุทธบาท
บางทราย เมืองศรีพระโร ฯลฯ เป็นต้น

๑๐. ด้านการศึกษา จังหวัดชลบุรีมีโรงเรียนระดับต่าง ๆ ตั้งแต่อนุบาลจนถึงมหา
วิทยาลัยในสังกัดต่าง ๆ กัน รวมจำนวน ๔๗๓ แห่ง นักเรียน นิสิต นักศึกษาจำนวน ๑๕๗,๓๓๘
คน ครูอาจารย์ ๖,๖๔๐ คน

๑๑. การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ประชาชนจังหวัดชลบุรีส่วน
ใหญ่จะเป็นผู้ที่ไม่ค่อยมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งมากนัก โดยจะเห็นได้จาก
สถิติการเลือกตั้งทั่วไป ๑๒ ครั้ง และเลือกตั้งเพิ่มเติม ๑ ครั้ง ปรากฏว่า ประชาชนจังหวัดชลบุรี

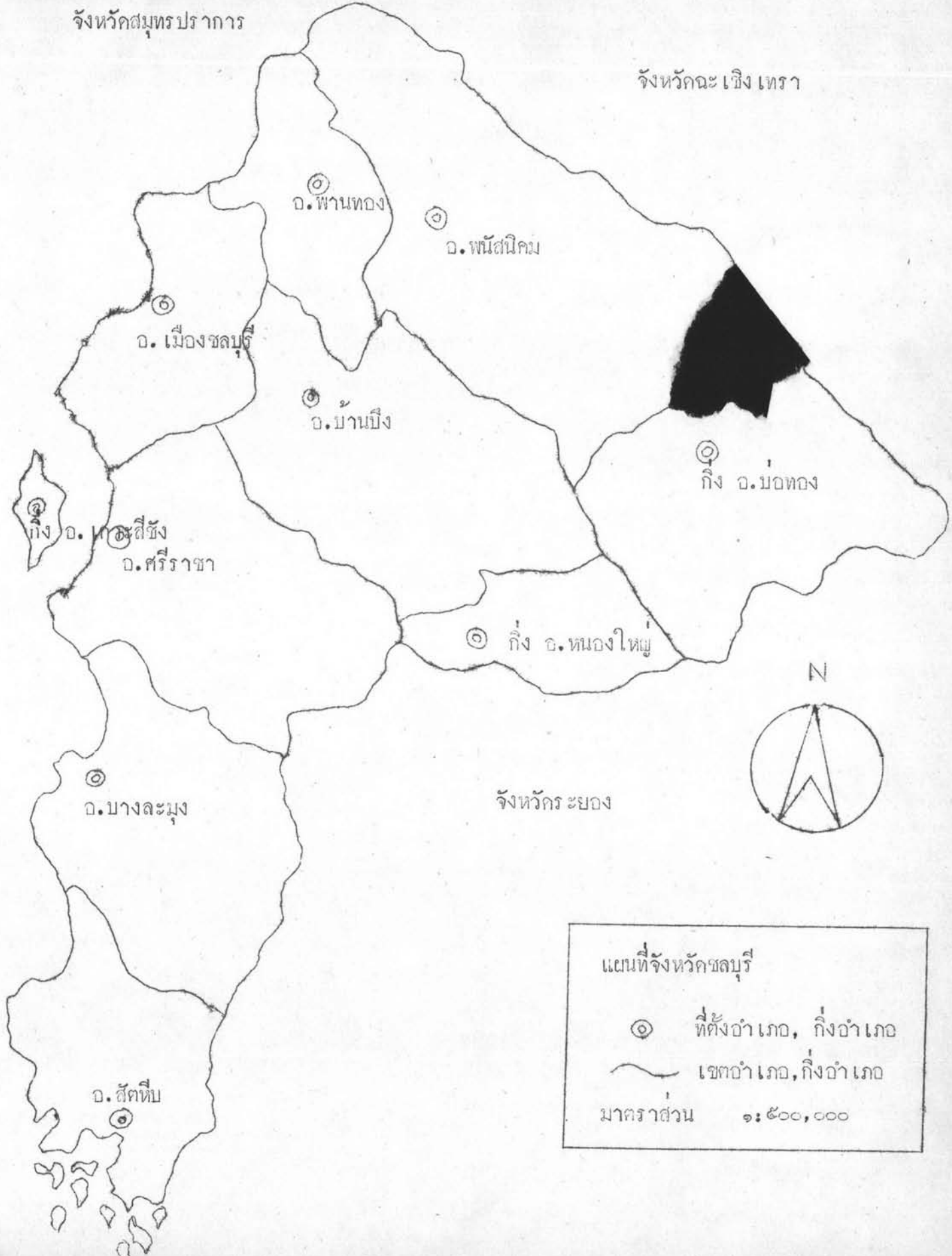
ที่มา : สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดชลบุรี และส่วนการศึกษาจังหวัดชลบุรี, บัญชีแสดง
จำนวนโรงเรียน ครู และนักเรียน แยกตามสังกัดจังหวัดชลบุรี ปีการศึกษา ๒๕๒๒.

ส่วนใหญ่ไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งไม่ถึง ๕๐ % (ยกเว้นการเลือกตั้งเมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ ประชาชนไปใช้สิทธิ ๖๓.๖๖ % ซึ่งถือว่าเป็นการเลือกตั้งที่สงบปรกติ) รายละเอียดโปรดดูภาคผนวกตารางแสดงจำนวนผู้ใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งทั่วประเทศฯ เปรียบเทียบกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งของจังหวัดชลบุรี

๑
การปกครอง, กรม, รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั่วประเทศ
และไปรษณีย์ ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี, รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จังหวัดสมุทรปราการ

จังหวัดฉะเชิงเทรา

๑ อ. พานทอง

๒ อ. พันนิคม

๓ อ. เมืองชลบุรี

๔ อ. บ้านบึง

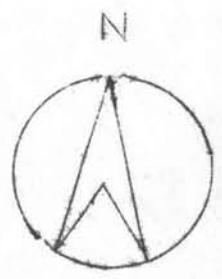
๕ กิ่ง อ. บ่อทอง

๖ กิ่ง อ. พะนาสีขัน
๗ อ. ศรีราชา

๘ กิ่ง อ. หนองใหญ่

๙ อ. บางละมุง

จังหวัดระยอง

๑๐ อ. สัตหีบ

แผนที่จังหวัดชลบุรี

๑๑ ที่ตั้งอำเภอ, กิ่งอำเภอ

๑๒ เขตอำเภอ, กิ่งอำเภอ

มาตราส่วน ๑:๕๐๐,๐๐๐

ข. ข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอเมืองชลบุรี

๑. ลักษณะที่ตั้งและอาณาเขต อำเภอเมืองชลบุรีตั้งอยู่ทิศทะเลทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัด เป็นอำเภออยู่ใกล้กรุงเทพฯมากที่สุด เมื่อเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัด คือ ๘๑ กิโลเมตร มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือ จดอำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศใต้ จดอำเภอสัตหีบ จังหวัดชลบุรี

ทิศตะวันออก จดอำเภอบ้านฉาง อำเภอพานทอง อำเภอบ้านบึง จังหวัดชลบุรี

ทิศตะวันตก จดอ่าวไทย

๒. เนื้อที่ อำเภอเมืองชลบุรี มีเนื้อที่ประมาณ ๒๒๕.๒๕๒ ตารางกิโลเมตร (หรือ ๑๔๐,๘๐๗ ไร่) มีฝั่งทะเลยาว ๓๕ กิโลเมตร

๓. ประชากร ตามสถิติเมื่อวันที่ ๓๐ ธันวาคม ๒๕๒๑ ประชากรอำเภอเมืองชลบุรี (รวมทั้งเทศบาลเมืองชลบุรีด้วย) มีจำนวนทั้งสิ้น ๑๖๔,๘๒๒ คน แยกเป็นชาย ๘๕,๕๘๗ คน และหญิง ๗๘,๘๓๕ คน

๔. การปกครอง อำเภอเมืองชลบุรี มีทั้งหมด ๑๔ ตำบล ๑๒๒ หมู่บ้าน

นอกจากนี้ ยังมีเทศบาลเมืองชลบุรี ๑ แห่ง คือเทศบาลเมืองชลบุรี และ สุขาภิบาล ๓ แห่งคือ สุขาภิบาลบ้านสวน ตั้งอยู่ในเขตตำบลบ้านสวน สุขาภิบาลแสนสุข ตั้งอยู่ตำบลแสนสุข และ สุขาภิบาลบางทราย ตั้งอยู่ตำบลบางทราย

๕. อาชีพของประชากร เนื่องจากพื้นที่ของอำเภอเมืองชลบุรี แบ่งออกได้เป็น ๒ ส่วนใหญ่ ๆ ซึ่งแต่ละส่วนมีลักษณะการประกอบอาชีพที่แตกต่างกันออกไป เขตทั้งสองคือ

อำเภอเมืองชลบุรี, รายงานกิจกรรมอำเภอเมืองชลบุรี ๒๕๑๕ (ชลบุรี : กมลศิลป์ การพิมพ์, ๒๕๑๕), หน้า ๑๑.

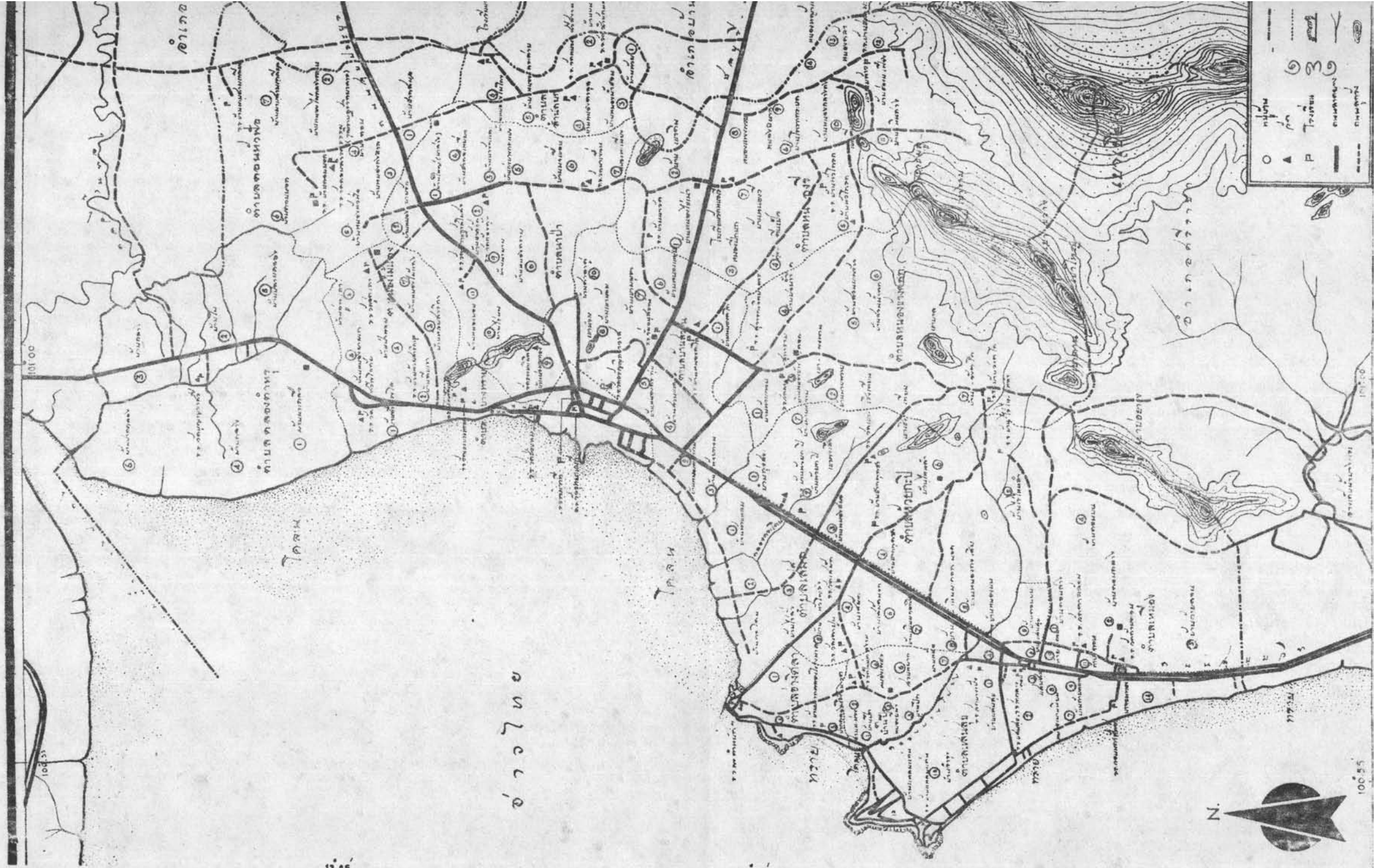
ที่มา : ที่ทำการปกครองจังหวัดชลบุรี, การรายงานสถิติจำนวนราษฎรประจำเดือน ธันวาคม ๒๕๒๑.

๕.๑ เขตชายทะเล ประกอบด้วยตำบลต่าง ๆ ๘ ตำบล เนื่องจากอยู่ติดทะเล อาชีพส่วนใหญ่เห็นได้ชัดคือ การประมง การทำนาเกลือ การเลี้ยงกุ้ง และการเลี้ยงหอยตามชายฝั่งทะเล ใต้แก หอยนางรม หอยแมลงภู่ และหอยกระพง ซึ่งแหล่งเลี้ยงใหญ่ ๆ อยู่ในเขตอำเภอเมืองชลบุรีทั้งสิ้น

๕.๒ เขตพื้นที่ราบ ภูมิประเทศโดยทั่วไปของอำเภอเมืองชลบุรีส่วนนี้ ซึ่งอยู่ห่างจากทะเล เป็นพื้นที่ราบสลับกับที่ดอนบางเล็กน้อย อาชีพของพลเมืองบริเวณนี้คือ การกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์ และการปลูกพืชต่าง ๆ ซึ่งลักษณะของพืชที่ปลูกขึ้นอยู่กับสภาพของท้องที่ด้วย กล่าวคือในพื้นที่ราบเป็นที่ลุ่มจะเป็นนาข้าว ส่วนที่ดอนจะเป็นที่ปลูกพืชไร่ เช่น อ้อย และมันสำปะหลัง ส่วนการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งเป็นอาชีพหนึ่งที่ทำกันมากในเขตพื้นที่ราบคือการเลี้ยงเป็ด นอกจากนี้ยังมีการทำสวนมะพร้าวอยู่โดยทั่วไป ทั้งในบริเวณนี้ และบริเวณเขตชายทะเลด้วย

อมรฯ พงศาพิชญ์ และ คณะ, การพัฒนาทรัพยากรคน และสถาบันในเขตชลบุรี
(กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๑๗), หน้า ๒.

แผนที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์

อำเภอเมืองบุรีรัมย์

10055

ในลำดับต่อไปนี้จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มประชากรตัวอย่าง ของอำเภอเมือง
ชลบุรี เพื่อแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจทางการเมือง และมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนใน
เขตอำเภอเมืองชลบุรี เป็นส่วน ๆ ไป โดยมีทั้งหมด ๔ ส่วนด้วยกัน คือ

ส่วนที่ ๑ : ข้อมูลทั่วไป

จำนวนของตัวแทน ซึ่งได้สำรวจไปแล้ว ตามหลักการสุ่มตัวอย่างแบบแยกพวก ตามลักษณะ
เพศปรากฏว่าเป็นผู้ชาย ๑๘๐ คน และผู้หญิง ๑๕๒ คน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเชื่อถือในการพิจารณา
ถึงความเข้าใจ และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในท้องถิ่นนั้นอย่างแท้จริง ตามตาราง
ที่ ๒

ตารางที่ ๒

แสดงความแตกต่างระหว่างจำนวนเพศของประชากรที่สำรวจ

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	๑๘๐	๕๔.๒๒
หญิง	๑๕๒	๔๕.๗๘
รวม	๓๓๒	๑๐๐

อายุ (Age) ของตัวแทนที่สำรวจพบว่า บุคคลที่มีอายุระดับต่ำที่สุด คือ ๒๐ - ๒๙ ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ ร้อยละ ๔๖.๐๘ รองลงมาได้แก่บุคคลอายุ ๓๐ - ๓๙ คิดเป็นร้อยละ ๓๑.๓๓ ส่วนบุคคลที่มีช่วงอายุระหว่าง ๔๐ - ๔๙, ๕๐ - ๕๙ และ ๖๐ - ๖๙ และ ๗๐ ปีขึ้นไป มีจำนวนคิดเป็นร้อยละ ๑๕.๐๖, ๕.๑๒ และ ๒.๔๑ ตามลำดับ

ตารางที่ ๓

แสดงความแตกต่างของระดับอายุของประชากรที่สำรวจ

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
๒๐ - ๒๙	๑๕๓	๔๖.๐๘
๓๐ - ๓๙	๑๐๘	๓๑.๓๓
๔๐ - ๔๙	๕๐	๑๕.๐๖
๕๐ - ๕๙	๑๗	๕.๑๒
๖๐ ปีขึ้นไป	๘	๒.๔๑
รวม	๓๓๖	๑๐๐

อาชีพ

ลักษณะของการกระจายอาชีพส่วนใหญ่ร้อยละ ๒๘.๓๑ เป็นลูกจ้าง และกรรมกรรองลงมา ได้แก่อาชีพค้าขายนักธุรกิจ ๒๒.๒๙ และบุคคลที่มีอาชีพเป็นเกษตรกรกรรมกรนักเรียน นักศึกษา ข้าราชการ และพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๗, ๑๔.๔๖, ๑๒.๙๕ และ ๕.๔๒ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า ประชาชนในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ส่วนใหญ่จะมีอาชีพเป็นลูกจ้าง กรรมกร และนักค้าขาย นักธุรกิจกันมาก

ตารางที่ ๔

แสดงความแตกต่างของแขนงอาชีพของประชากรที่สำรวจ

ประเภทของอาชีพ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน - นักศึกษา	๔๘	๑๔.๔๖
ค้าขาย - ธุรกิจ	๗๔	๒๒.๒๙
ลูกจ้าง - กรรมกร	๙๔	๒๘.๓๑
เกษตรกรกรรมกร	๕๕	๑๖.๕๗
ข้าราชการรัฐวิสาหกิจ	๔๓	๑๒.๙๕
อื่น ๆ	๑๘	๕.๔๒
รวม	๓๓๒	๑๐๐.๐

การศึกษา

ในกรณีระดับการศึกษาปรากฏร้อยละ ๓๐.๑๓ มีความรู้ระดับ ป.๔ รองลงมาเป็นระดับ ป.๕ - ป.๗ ร้อยละ ๑๔.๘๖ ถัดมาคือแก๊ บุคคลที่มีการศึกษาระดับ ม.ศ.๑ - ม.ศ.๓, ม.ศ.๕, อนุปริญญา, ไม่จบ ป.๔ และปริญญาตรีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๑๒.๘๕, ๑๒.๐๕, ๑๑.๑๔ และ ๘.๑๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๕

แสดงระดับการศึกษาของประชากรที่สำรวจ

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ไม่จบ ป.๔	๓๗	๑๑.๑๔
จบ ป.๔	๑๐๐	๓๐.๑๓
ป.๕ - ป.๗	๔๔	๑๔.๘๖
ม.ศ.๑ - ม.ศ.๓	๔๓	๑๒.๘๕
ม.ศ.๕	๔๐	๑๒.๐๕
อนุปริญญา	๓๗	๑๑.๑๔
ปริญญาตรีขึ้นไป	๒๗	๘.๑๓
รวม	๓๓๒	๑๐๐

รายได้

จากตัวแทนของประชากร ที่ใช้เป็นตัวอย่าง พบว่าบุคคลที่มีรายได้ต่ำกว่า ๙๕๐ บาท ต่อเดือน มีจำนวนมากที่สุด มีถึง ๙๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๔.๐๑ สาขาที่มีจำนวนมาก เนื่องจาก จากว่าเป็นนิสิต นักศึกษา ที่ไม่มีรายได้เลย จำนวน ๓๒ คน คิดเป็นร้อยละ ๘.๖๔ และจากบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่มีรายได้ก็อีกจำนวน ๑๑ คน คิดเป็นร้อยละ ๓.๓๑ รองลงมาเป็นบุคคลที่มีรายได้ระดับ ๙๕๑ บาท จำนวน ๙๙ คน คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๘๐ ตามตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖

แสดงระดับรายได้ต่อเดือนของประชากรที่ใช้สำรวจ

ระดับรายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า ๙๕๐	๙๓	๒๔.๐๑
๙๕๑ - ๑,๒๕๐	๙๙	๒๓.๘๐
๑,๒๕๑ - ๑,๙๕๐	๕๑	๑๕.๓๖
๑,๙๕๑ - ๒,๒๕๐	๔๐	๑๒.๐๕
๒,๒๕๑ - ๒,๙๕๐	๓๒	๘.๖๔
๒,๙๕๑ - ๓,๒๕๐	๒๓	๖.๙๓
๓,๒๕๑ - ๓,๙๕๐	๑๐	๓.๐๑
๓,๙๕๑ ขึ้นไป	๔	๑.๒๐
รวม	๓๓๒	๑๐๐

ส่วนที่ ๒ : วิเคราะห์ความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น

การวิเคราะห์ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน
อำเภอเมืองชลบุรี จำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นเสียก่อน ซึ่ง
ได้มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่น ไว้ดังนี้

Russel W. Maddox และ Robert F. Fuguay ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่น
หมายถึง

๑. มีการปกครอง ประกอบด้วยองค์การที่มีอำนาจบางประการดำเนินการในท้องถิ่นเอง
๒. มีองค์การบริหารเพื่อท้องถิ่น และผู้บริหารจะต้องได้รับการเลือกตั้งจากประชาชน
๓. มีอิสระพอสมควร โดยเฉพาะงบประมาณ และรายได้

William Anderson ได้ให้ความหมายการปกครองท้องถิ่นไว้ ๘ ประการ คือ
มีประชากรอยู่ในท้องถิ่น มีดินแดนเป็นของตนเอง มีองค์การบริหารที่เป็นอิสระ มีกฎหมายเป็นของ
ตนเอง มีความอิสระจากรัฐบาลกลาง มีอำนาจบริหารท้องถิ่น และมีอำนาจจัดเก็บรายได้^๒

^๑
Russel W. Maddox and Robert F. Fuguay, State and Local

Government (Toronto : D.Van Nostrand Company Canada, 1963), p. 445.

อ้างใน สุรพล สายพันธ์, "การมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองของประชาชนในกรุงเทพมหานคร
ศึกษาเฉพาะกรณี การเลือกตั้งผู้ว่าราชการ รองผู้ว่าราชการ และสมาชิกสภากรุงเทพมหานคร
พ.ศ. ๒๕๑๘," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหา
วิทยาลัย, ๒๕๑๘), หน้า ๑๓.

^๒

William Anderson, The Unit of Local Government in the United
State (Chicago : Public Administration Service, 1949), p.p. 8 - 10.

อ้างใน สุรพล สายพันธ์, เรื่องเดียวกัน.

อาจารย์ประหยัด หงษ์ทองคำ ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นไว้ว่า

๑. มีองค์การเป็นนิติบุคคล แยกต่างหากจากหน่วยราชการส่วนกลาง และส่วนภูมิภาค มีงบประมาณทรัพย์สิน เจ้าหน้าที่ และอำนาจของตนเองในการดำเนินงานท้องถิ่น
๒. มีอำนาจในการปฏิบัติหน้าที่อย่างอิสระ
๓. ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง

นอกจากนี้ ได้มีนักรัฐศาสตร์ ได้สรุปลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้^๒

๑. การปกครองท้องถิ่นเป็นการปกครองของชุมชน ซึ่งรัฐมอบอำนาจให้ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องเกี่ยวกับท้องถิ่นเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในชุมชนนั้น
๒. การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีองค์การที่จะดำเนินการปกครองแยกเป็นเอกเทศจากรัฐบาลกลาง คือมีการตั้งองค์การขึ้นเพื่อปฏิบัติตามภาระกิจตามที่รัฐมอบอำนาจให้ทำตามความจำเป็น
๓. การปกครองท้องถิ่นจะต้องให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง การปกครองท้องถิ่นเป็นรูปที่เกิดขึ้นจากหลักการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปยังท้องถิ่น เพื่อตอบสนองความต้องการหรือแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นด้วยตนเอง ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนจึงเป็นหัวใจสำคัญประการหนึ่งของการปกครองท้องถิ่น
๔. องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ตามขอบเขตที่เหมาะสม คือมีอำนาจเฉพาะตัวในการวินิจฉัย และดำเนินภาระกิจหน้าที่ต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้โดยไม่ต้องขอคำสั่งจากส่วนกลาง แต่การใช้อำนาจของท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตที่เหมาะสม

ประหยัด หงษ์ทองคำ, "การปกครองท้องถิ่นของไทย : ศึกษาเฉพาะรูปเทศบาล," ใน การเมืองการปกครอง, กระทบด ทองธรรมชาติ, รวบรวม (พระนคร : โรงพิมพ์สมมาคม สังคมศาสตร์, ๒๕๑๓), หน้า ๑๓๖ - ๑๓๘.

^๒ สุขุม นวลสกุล, วิทยา นภาศิริกุลกิจ และวิศิษฐ์ ทวีเพชร, การเมืองและการปกครองไทย, พิมพ์เพิ่มเติมครั้งที่ ๓, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, ๒๕๑๑), หน้า

ฉะนั้น การปกครองท้องถิ่นในประเทศไทยจะมีลักษณะสมบูรณ์ตามที่กล่าวมาน้อยเพียงไร ย่อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น ประวัติความเป็นมาของประเทศ และความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเอง ตลอดจนความกระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในประเทศนั้น

สำหรับประเทศไทย ใ้จัดตั้งรูปการปกครองท้องถิ่นขึ้น หรือที่กฎหมายระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน เรียกว่า "ระเบียบบริหารส่วนท้องถิ่น" ในปัจจุบัน มีดังนี้

๑. องค์การบริหารส่วนจังหวัด จัดตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. ๒๔๘๘
๒. เทศบาล จัดตั้งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. ๒๔๘๖
๓. สุขาภิบาล จัดตั้งตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ. ๒๔๘๕
๔. กรุงเทพมหานคร เป็นรูปการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษรูปหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะต่างจากรูปการปกครองท้องถิ่นแบบอื่น โดยมีพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. ๒๕๑๔ ปรับปรุงแก้ไขประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ ๓๒๕ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๕ ซึ่งกำหนดให้กรุงเทพมหานครเป็นทบวงการเมือง มีฐานะเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นนครหลวง มีอาณาเขตรับผิดชอบครอบคลุมอาณาบริเวณของเมืองหลวงทั้งหมด โดยมีคณะผู้บริหารได้แก่ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ๑ คน รองผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ๔ คน และสภากรุงเทพมหานคร ๔๕ คน
๕. เมืองพัทยา เป็นการปกครองท้องถิ่นรูปพิเศษรูปหนึ่ง มีฐานะเป็นนิติบุคคล และเป็นราชการบริหารส่วนท้องถิ่นอีกรูปหนึ่ง ซึ่งมีนายกเมืองพัทยา และคณะสมาชิกสภาเมืองพัทยา ประกอบด้วยสมาชิก ๒ ประเภท คือ ประเภทที่หนึ่ง ได้รับการเลือกตั้งจำนวน ๘ คน และประเภท

บุญวัฒน์ วิสกุล, "ระเบียบบริหารราชการส่วนท้องถิ่น," ในการปกครองและการเมืองของไทย, จรุง สุภาพ, บรรณาธิการ (กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๑๑), หน้า ๒๘๒ - ๒๘๓.

๒
สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ราชการบริหารแผ่นดิน และกระทรวงมหาดไทย : โครงสร้างการบริหารอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, ๒๕๒๒), หน้า ๑๑ - ๑๒.

ที่สอง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแต่งตั้ง ๔ คน เป็นผู้กำหนดนโยบาย และมีปลัดเมืองพัทยา เป็นผู้จัดการในด้านการบริหาร

๖. สภาตำบล ถึงแม้ว่าองค์การบริหารราชการส่วนตำบล จะได้ถูกยกเลิกไปตามประกาศคณะปฏิวัติ ๓๒๖ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ ข้อ ๑ ยกเลิกไปแล้ว แต่สภาตำบลยังคงมีอยู่เป็นฐานรองรับการบริหารของราชการส่วนภูมิภาค มีคณะกรรมการที่มาจาก การเลือกตั้ง และแต่งตั้งเป็นผู้บริหารงานมีรายได้จากภาษีบำรุงท้องที่เป็นของตนเอง สำหรับนำมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น สภาตำบลไม่เป็นนิติบุคคล จึงมีลักษณะผสมผสานระหว่างบริหารราชการส่วนท้องถิ่น และการบริหารส่วนภูมิภาค ซึ่งได้มีบางท่านให้ทัศนะว่า เนื่องจากสภาตำบลตามรูปแบบใหม่ นี้ มิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลเหมือนองค์การบริหารส่วนตำบล ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนตำบล พ.ศ. ๒๕๔๘ ที่ถูกยกเลิกไป และเมื่อพิจารณาให้ลึกซึ้งแล้วจะเห็นได้ว่า มีลักษณะเป็นหน่วยการปกครองส่วนภูมิภาคประเภทหนึ่งมากกว่าจะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่น แม้ว่าจะมีสมาชิกบางส่วนที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนก็ตาม แต่ขาดความเป็นอิสระในการบริหาร และไม่มีฐานะเป็นนิติบุคคล^๒

จะเห็นได้ว่า การปกครองท้องถิ่นมีความเกี่ยวข้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะโดยหลักการ เป็นการปกครองที่ประชาชนในท้องถิ่นมีอำนาจตัดสินใจออกกระเบียบ และบริหารท้องถิ่นให้เป็นไปตามความต้องการของประชาชน การดำเนินการมีข้อกำหนดวิธีการที่ประชาชนมีส่วนร่วมได้ เช่น การกำหนดให้เลือกคณะผู้บริหารจากประชาชนมีมาตรการควบคุม การใช้อำนาจของตัวแทนให้อยู่ในตำแหน่งในเวลาจำกัด ประชาชนมีสิทธิถอดถอนผู้ปกครองได้ ส่วนจุดมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่น เพื่อสนองสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ให้ได้รับความสะดวกสบาย การปกครองท้องถิ่นจึงสามารถแก้ไขปัญหาได้ดีกว่า และรวดเร็วกว่า

การที่ท้องถิ่นให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมบริหารท้องถิ่น โดยทางตรงคือ สมาชิกเข้ามาบริหารเอง หรือการเลือกผู้แทนมาทำหน้าที่ควบคุมแทนประชาชนโดยทางอ้อม ทั้งเป็นการปกครองที่มีจุดมุ่งหมาย

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, ราชการบริหารแผ่นดิน และกระทรวงมหาดไทย : โครงสร้างการบริหาร อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ, หน้า ๑๒.

^๒ สุขุม นวลสกุล, วิทยา นภาศิริกุลกิจ และวิศิษฐ์ ทวีเศรษฐ์, การเมืองและการปกครองไทย, หน้า ๓๕๐.

หลักการอยู่กับประชาชน จึงมีความสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยด้วย ฉะนั้นการให้ท้องถิ่นมีการปกครองตนเองย่อมเป็นการแสดงออกซึ่งการปกครองประชาธิปไตยนั่นเอง

การวิจัยความเข้าใจทางการเมืองของประชาชน จึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษา และวิจัยถึงความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เพราะถ้าหากประชาชนมีความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นที่ดีแล้ว จะเป็นผลทำให้การเมือง การปกครองในระดับชาติ มีประสิทธิภาพดีขึ้นด้วย เพราะว่า การเมืองระดับท้องถิ่นเป็นฐานรองรับความมั่นคงของระบบการเมืองในระดับชาติ ฉะนั้นการปกครองท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งที่ขาดเสียไม่ได้ หรือเป็นรากแก้วของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Grass root of democracy) ที่เดียว

คำถามที่ใช้วัดความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น ทั้งหมด มี ๘ ข้อ คือ

ขอ ๑. ในฐานะที่ท่านเป็นคนไทยคนหนึ่ง ท่านทราบว่าท่านมีสิทธิอะไรบ้าง
(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ขอ ๒. ในฐานะที่ท่านเป็นคนไทยคนหนึ่ง ท่านทราบว่าหน้าที่อะไรบ้าง
(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ขอ ๓. ท่านเคยได้ยินคำว่า "การปกครองท้องถิ่น" ไหม (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ขอ ๔. ถ้าเคยได้ยิน ท่านคิดว่า การปกครองท้องถิ่น หมายความว่าอย่างไร
(โปรดให้ความหมายสั้น ๆ ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ขอ ๕. ท่านคิดว่า "สุขาภิบาล" นั้นคือ (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ขอ ๖. ท่านทราบไหมว่า คณะกรรมการสุขาภิบาล มีกี่ประเภท (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ขอ ๗. ท่านทราบไหมว่า ปัจจุบันใครเป็นนายกเทศมนตรีเมืองชลบุรี (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ขอ ๘. ท่านทราบหรือไม่ว่า เทศบาล มีหน้าที่สำคัญอะไรบ้าง (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ขอ ๙. ท่านรู้จักบุคคลที่ดำรงตำแหน่งเป็นสมาชิกสภาเทศบาลหรือไม่ (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์, "การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการปกครองแบบสุขาภิบาล : ศึกษาจากสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์," หน้า ๑๕ - ๑๖.

หลักในการสร้างคำถามนี้ เพื่อทดสอบว่าประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทาง
การเมืองระดับท้องถิ่นเพียงไร โดยมีทั้งหมด ๘ ข้อ โดยใช้วิธีสัมภาษณ์ตัวต่อตัวโดยป้อน
คำถามให้ตอบเพื่อทดสอบความรู้ ความเข้าใจของประชาชน ผลของคำตอบออกมาดังนี้
ตารางที่ ๗

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน กับความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น

ประชาชน	ความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ประชาชน	๒๒.๘๕ (๓๖)	๒๗.๗๑ (๔๒)	๔๙.๔๐ (๑๖๔)	๑๐๐ (๓๓๒)
รวม	๒๒.๘๕ (๓๖)	๒๗.๗๑ (๔๒)	๔๙.๔๐ (๑๖๔)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางที่ ๗ จะเห็นได้ว่าประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี มีความเข้าใจทาง
การเมืองระดับท้องถิ่น ในเกณฑ์สูงเพียงร้อยละ ๒๒.๘๕ เกณฑ์กลางร้อยละ ๒๗.๗๑ และเกณฑ์
ต่ำร้อยละ ๔๙.๔๐ แสดงให้เห็นว่าประชาชนอำเภอเมืองชลบุรีส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความ
เข้าใจในทางการเมืองระดับท้องถิ่นเพียงพอ โดยขอให้พิจารณาจากการวิจัยของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยของชูวงศ์ นายบุตร พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตสุขาภิบาลไม่เข้าใจ
ความหมายของคำว่า "การปกครองท้องถิ่น" และไม่เคยได้ยินคำว่า "การปกครองท้องถิ่น" มาก่อน
ซึ่งรวมทั้งประชาชนส่วนใหญ่ภายในเขตเทศบาลไม่เข้าใจความหมายการปกครองท้องถิ่นเช่นกัน

๑ ชูวงศ์ นายบุตร, การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองท้องถิ่น
(กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สมาคมนักสังคมศาสตร์, ๒๕๑๐), หน้า ๒๖ - ๒๗.

จะเห็นได้ว่า แม้ระยะเวลาการวิจัยของธวัช ญาะบุตร ซึ่งวิจัยเมื่อปี ๒๕๐๙
กับการวิจัยของผู้นเขียนซึ่งวิจัยเมื่อปี ๒๕๒๐ ห่างกัน ๑๑ ปี แต่ผลของการวิจัยปรากฏว่า
ประชาชนส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น เช่น เคิม
นอกจากนี้ จากการวิจัยของประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์^๑ เมื่อปี ๒๕๑๓ ใ้พบว่า
ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในสิทธิ
และหน้าที่ทางการเมืองของตน ไม่มีความรู้ ความเข้าใจในการปกครองตลอดจนการปกครอง
ท้องถิ่น และรูปสุขาภิบาล ซึ่งเป็นหน่วยงานทางการเมืองที่ถูกพื้น และใกล้ชิดกับงานที่สุด
ก็ยังไม่มีความเข้าใจแต่อย่างใด

ซึ่งจากการวิจัยของประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์^๑ เมื่อปี ๒๕๑๓ ไม่แตกต่างกับการวิจัย
ของผู้นเขียนเมื่อปี ๒๕๒๐ เกี่ยวกับระยะเวลา แม้จะห่างกัน ๗ ปีก็ตาม

จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี ยังไม่ค่อยมีความรู้
ความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่นคือพอ

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น

โดยปกติ เพศหญิง จะเป็นผู้ที่อยู่ถูกปกครองเสมอ และเป็นที่ประจักษ์โดยทั่วไปว่า
เพศหญิงจะมีความยอมรับในระบบปิตาธิปไตย หรือระบบพ่อปกครองลูก (Paternalism)
คือเพศหญิงจะยอมเป็นผู้ตามให้ฝ่ายชาย ซึ่งเป็นสามี คู่หมั้น หรือคนรัก เป็นผู้นำ^๒ ยิ่งในสังคม
แบบเก่า หรือแบบประเพณีนิยมค้ำแล้ว จะมีวัฒนธรรมแบบที่กล่าวนี้เด่นชัดมาก^๓

^๑ประสิทธิ์ พรรณพิสุทธิ์, "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล:
ศึกษาจากกรณีสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์," หน้า ๑๐๒ - ๑๐๘.

^๒ Almond and Verba, The Civic Culture : Political Attitudes
and Democracy in Five Nations (Princeton : Princeton University
Press, 1963), p. 398; and Kate Millett, Sexual Politics (New York
Doubleday and Company, 1970), part I, p.p. 23 - 24.

^๓ Millett, Sexual Politics, part I.

ลักษณะของสังคมไทย เป็นสังคมประเพณีนิยม ชายเป็นผู้นำ หญิงเป็นผู้ตามตลอดจนยอมรับในอำนาจทุกอย่าง ซึ่งปฏิบัติติดต่อกันมาช้านานจน เป็นประเพณีว่า หญิงเกือบยอมตามสามีทุกอย่าง เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้นสามีเท่านั้นเป็นผู้มีสิทธิมีอำนาจ มีความชอบธรรมในการตัดสินชี้ขาดปัญหา หญิงไทยได้รับการอบรมสั่งสอนให้เป็นแม่บ้าน แม่เรือนที่ดี สิ่งทีกล่าวมานี้มีส่วนทำให้หญิงมีความเข้าใจ มีความสนใจ ทางการเมืองน้อยกว่าชาย

ตารางที่ ๘

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น

ประชาชน	ความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
เพศชาย	๒๖.๖๗ (๔๘)	๓๓.๘๘ (๖๑)	๓๘.๔๔ (๗๑)	๑๐๐ (๑๘๐)
เพศหญิง	๑๘.๔๒ (๒๘)	๒๐.๔๐ (๓๑)	๖๑.๑๘ (๙๓)	๑๐๐ (๑๕๒)
รวม	๒๒.๘๘ (๓๖)	๒๗.๗๑ (๔๒)	๔๘.๔๐ (๖๖)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางที่ ๘ จะเห็นได้ว่า เพศชาย มีความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในระดับสูงมากกว่าเพศหญิง เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๖.๖๗ : ๑๘.๔๒ ในระดับกลางมากกว่าร้อยละ ๓๓.๘๘ : ๒๐.๔๐ ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า เพศชายมีอิทธิพลต่อความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นมากกว่าเพศหญิง และเมื่อรวมกับผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองระดับต่ำแล้ว จะพบว่าเพศหญิงมีความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นต่ำ ร้อยละ ๖๑.๑๘ ในขณะที่เพศชายมีเพียงร้อยละ ๓๘.๔๔ เท่านั้น โดยขอให้พิจารณาจากการวิจัยของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยของชลด ไบเจอร์นีย์ เมื่อปี ๒๕๑๕ พบว่าผู้นำเยาวชนชายมีความรู้เรื่อง
 ในหน่วยการปกครองระดับท้องถิ่น มากกว่าผู้นำเยาวชนหญิง เพราะผู้นำเยาวชนชาย ระบุ
 ประธานกรรมการสภาตำบลไคถูกทองว่าเป็นเป็นกำนัน รอยละ ๗๘.๑๔ และผู้นำเยาวชนหญิงตอบ
 ไคถูกทองรอยละ ๖๕.๕๑ และในส่วนที่เกี่ยวกับความเข้าใจเกี่ยวกับกรรมการผู้หนึ่งของคณะ
 กรรมการสภาตำบล ปรากฏว่าผู้นำเยาวชนชายตอบไคถูกทองคือ แพทย์ประจำตำบล รอยละ
 ๔๕.๓๔ ซึ่งสรุปได้ว่าผู้นำเยาวชนชายมีความรู้ในเรื่องหน่วยการปกครองท้องถิ่นมากกว่าผู้นำ
 เยาวชนหญิง แม้จะไม่มากนักก็ตาม

แม้ระยะเวลาการวิจัยของชลด ไบเจอร์นีย์ ซึ่งวิจัยพบว่าผู้นำเยาวชนชายมีความรู้
 ความเข้าใจหน่วยการปกครองท้องถิ่นมากกว่าผู้นำเยาวชนหญิง กับการวิจัยของผู้เขียนจะห่าง
 กันเพียง ๑ ปี แต่อิทธิพลของเพศชายก็มีความสำคัญ และเหนือกว่าเพศหญิงอยู่ดี โดย
 เฉพาะในด้านการเมืองจะสังเกตเห็นได้ชัด

จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนเพศชาย มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับ
 ท้องถิ่นมากกว่าเพศหญิง

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น

การเมืองการปกครอง เป็นเรื่องที่มีความสลับซับซ้อน ครอบคลุม และกระทบต่อ
 ทุกคนในสังคม ผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจการเมือง และการปกครองได้ดี ต้องเป็นผู้ที่
 สนใจศึกษา หรือมีการศึกษาคือ จากการศึกษพบว่า ผู้ที่มีการศึกษาคดี จะมีความเข้าใจดีว่า
 การเมือง และการปกครองนั้นส่งผลกระทบต่อตนเอง และบุคคลอื่นทุก ๆ คน ด้วยความตระหนัก
 ถึงของอิทธิพลทางการเมือง บุคคลดังกล่าวนี้ จะต้องมีความกระตือรือร้น สนใจ และพยายาม

^๑ ชลด ไบเจอร์นีย์, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท",

เขามีส่วนร่วมในกิจการทางการเมืองมาก นอกจากนี้ ผู้ที่มีการศึกษาดี จะมีความรู้สึกเชื่อมั่นว่าตนเองสามารถมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล หรือมีความเชื่อมั่นว่า การพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครองของตนจะเกิดผล

ในทำนองเดียวกัน ผู้ที่มีการศึกษาดี มักจะมีความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ในระดับท้องถิ่น ตลอดจนมีความพยายามเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับท้องถิ่นเช่นกัน เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นฐานรองรับความมั่นคงของระบบการเมืองระดับชาติ

1

Milbrath, Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics, p. 57; Angus Campbell, et al., The Voter Decides (Evanston : Low Peterson, 1954), p. 187 - 194; and Gabriel A. Almond, ed., Comparative Politics : A World View (Boston : Little Brown and Company, 1974), p. 66 - 87.

2

Almond and Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations, p.p. 379 - 381.

ตารางที่ ๕

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น

	ความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ต่ำกว่า ป.๔	๒.๗ (๑)	๕.๔ (๒)	๔๑.๘ (๓๔)	๑๐๐ (๓๗)
จบ ป.๔	๘ (๘)	๑๓ (๑๓)	๗๙ (๗๙)	๑๐๐ (๑๐๐)
ป.๕ - ๗	๑๐.๘๒ (๕)	๓๔.๘๒ (๑๗)	๕๔.๑๖ (๒๖)	๑๐๐ (๔๘)
มศ. ๑ - ๓	๒๕.๕๘ (๑๑)	๔๔.๑๘ (๑๘)	๓๐.๒๓ (๑๓)	๑๐๐ (๔๓)
มศ. ๕	๓๓.๕ (๑๕)	๔๗.๕ (๑๘)	๑๕ (๖)	๑๐๐ (๔๐)
อนุปริญญา	๔๘.๖๕ (๑๘)	๔๐.๕๔ (๑๕)	๑๐.๘๑ (๔)	๑๐๐ (๓๗)
ปริญญาตรีขึ้นไป	๖๖.๖๗ (๑๘)	๒๕.๘๒ (๗)	๗.๕๑ (๒)	๑๐๐ (๒๗)
รวม	๒๒.๘๘ (๗๖)	๒๗.๗๑ (๘๒)	๔๙.๔๐ (๑๖๔)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางที่ ๕ แสดงให้เห็นว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษายิ่งสูงมากเท่าใด จะเป็น ผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่น ในระดับสูงมากขึ้นเป็นลำดับ โดยจะเห็นได้ว่าผู้ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป มีความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นในระดับสูงจนถึงร้อยละ ๖๖.๖๗ ผู้ที่จบระดับอนุปริญญา มีความเข้าใจร้อยละ ๔๘.๖๕ จนถึงผู้ที่มีการศึกษากว่า ป. ๔ จะมีความเข้าใจทางการเมืองระดับท้องถิ่นเพียงร้อยละ ๒.๗ เท่านั้น

ตอนที่ ๓ . วิเคราะห์ความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ

ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ถือว่าประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เป็นแหล่งที่มาของการใช้อำนาจทางการเมืองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น รัฐบาลกลางก็ดีหรือรัฐบาลท้องถิ่นก็ดีต่างมีฐานะเป็นเพียงเครื่องมือในการใช้อำนาจทางการเมืองปกครองแทนประชาชนเท่านั้น ดังนั้นภายใต้การปกครองระบอบนี้ ประชาชนจำเป็นที่จะต้องมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองและเข้าใจในสิทธิหน้าที่ของตนในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐและในฐานะที่เป็นประชาชนในเขตการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

ฉะนั้นผู้วิจัยจำเป็นต้องวิเคราะห์ความเข้าใจทางการเมือง ระดับชาติของประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี ว่ามีความเข้าใจความรู้ทางด้านการเมืองระดับชาติอยู่ในระดับใด

คำถามที่ใช้วัดความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ มีทั้งหมด ๕ ข้อ คือ

ข้อ ๑ ท่านทราบชื่อนายกรัฐมนตรีคนปัจจุบันหรือไม่

(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ข้อ ๒ โปรดระบุชื่อรัฐมนตรี ๓ ท่าน ในปัจจุบันและกระทรวงที่รับผิดชอบ

(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ข้อ ๓ ท่านเคยได้ยินคำว่า "การปกครองตามระบอบประชาธิปไตย" หรือไม่

(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ข้อ ๔ ท่านเคยได้ยินคำว่า "การปกครองตามระบอบเผด็จการ" หรือไม่

(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ข้อ ๕ ท่านเคยได้ยินคำว่า "การปกครองตามระบอบคอมมิวนิสต์" หรือไม่

(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ข้อ ๖ องค์การหลักในรูปการปกครองระบบประชาธิปไตย คือ

(ตอบถูก, ตอบผิด)

James Macgregor Burns and Jack Walter Peltason, Government by the People (Englewood Cliffs, N.J. : Prentice - Hall, 1956), p. 34.

อ้างในประสิทธิ์ พรรณิสุทธิ์, "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุชาติบาล : ศึกษาจากกรณีสุชาติบาลสุโขทัยสง จังหวัดบุรีรัมย์," หน้า ๑๐๒.

ข้อ ๘ ในการปกครองในยุคปัจจุบันนี้ โดยให้รัฐธรรมนูญปกครองประเทศ ท่านเข้าใจว่า
อย่างไร โปรดระบุโดยสังเขป

(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

ข้อ ๘ ท่านคิดว่าสภาพผู้แทนราษฎรมีหน้าที่อย่างไร

(ตอบถูก, ตอบผิด)

ข้อ ๘ การปกครองแบบประชาธิปไตย ในรูปที่มีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ
ควายความว่าอย่างไร (โปรดให้ความหมายสั้น ๆ)

(ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

หลักในการสร้างคำถามนี้ เพื่อทดสอบว่าประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการ
เมืองระดับชาติเพียงไรโดยมีคำถามทั้งหมด ๕ ข้อ ผลของคำตอบปรากฏออกมาดังนี้

ตารางที่ ๑๐

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความเข้าใจทางการเมือง ระดับชาติ

ประ มານ	ความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ประชาชน	๒๓.๔๕ (๗๘)	๒๖.๘๑ (๘๕)	๔๕.๗๐ (๑๖๕)	๑๐๐ (๓๓๒)
รวม	๒๓.๔๕ (๗๘)	๒๖.๘๑ (๘๕)	๔๕.๗๐ (๑๖๕)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางนี้ จะเห็นได้ว่าประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี มีความรู้ความเข้าใจ
ทางการเมืองระดับชาติในระดับสูงเพียงร้อยละ ๒๓.๔๕ ในระดับกลางร้อยละ ๒๖.๘๑
ส่วนในระดับต่ำคือไม่เข้าใจทางการเมืองระดับชาติเลย ร้อยละ ๔๕.๗๐ แสดงให้เห็นว่า
ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติดีพอ โดยพิจารณาจาก
การวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการวิจัยของประสิทธิ์ พรหมพิสุทธิ์^๑ เมื่อปี ๒๕๑๓ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบบกลไกการปกครองหรือการบริหารประเทศ เพราะจากการสอบถามถึงความรู้ความเข้าใจในคำว่า "ประชาธิปไตย" ซึ่งเป็นเบื้องต้นแรกจากคำถามว่าเคยได้ยินคำนี้หรือไม่ ก็ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ ๖๔.๖๗ % ตอบว่าไม่เคยได้ยินคำนี้มาก่อนและเมื่อถามถึงนายกรัฐมนตรี และประธานสภาผู้แทนราษฎรว่าชื่ออะไร ก็ปรากฏว่าส่วนใหญ่ ๗๒ % ไม่ทราบว่าใคร เป็นนายกรัฐมนตรี และส่วนใหญ่ ๕๕ % ไม่ทราบว่าใคร เป็นประธานสภาผู้แทนราษฎร

แสดงให้เห็นความด้อยจากการวิจัยของประสิทธิ์ พรหมพิสุทธิ์ ซึ่งวิจัยประชาชนในเขตสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์ เมื่อปี ๒๕๑๓ กับการวิจัยของผู้เขียนเมื่อปี ๒๕๒๐ ซึ่งระยะเวลาต่างกัน ๗ ปี แต่ผลของการวิจัยตรงกันคือ ประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติเพียงพอ

จึงกล่าวได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตอำเภอเมืองชลบุรี มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ อยู่ในระดับต่ำ

ตารางที่ ๑๑

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ

เพศ	ความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ชาย	๒๗.๒๖ (๔๕)	๒๕.๔๕ (๕๓)	๔๓.๓๓ (๗๘)	๑๐๐ (๑๔๐)
หญิง	๑๕.๐๘ (๒๕)	๒๓.๖๘ (๓๖)	๕๙.๒๔ (๘๗)	๑๐๐ (๑๔๒)
รวม	๒๓.๔๕ (๗๘)	๒๖.๘๑ (๘๕)	๔๕.๗๐ (๑๖๕)	๑๐๐ (๓๓๒)

^๑ ประสิทธิ์ พรหมพิสุทธิ์, "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล : ศึกษาจากสุขาภิบาลพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์," หน้า ๑๐๕ - ๑๐๖.

จากตารางที่ ๑๑ จะเห็นได้ว่าเพศชายมีความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติมากกว่าเพศหญิงในระดับสูง ร้อยละ ๒๓.๒๖ : ๑๙.๐๘ ระดับกลางร้อยละ ๒๙.๔๕ : ๒๓.๖๕ ตามลำดับและเมื่อรวมกับผู้ที่มีความรู้ที่เข้าใจต่ำแล้ว จะพบว่าเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ เท่าร้อยละ ๕๑.๒๔ ในขณะที่เพศชายมีเพียงร้อยละ ๔๓.๓๓ เท่านั้น โดยขอให้พิจารณาจากการวิจัยของบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องซึ่งคล้าย ๆ กัน

จากการวิจัยของวงษ์ เลิศไพศาล^๑ เมื่อปี ๒๕๑๔ พบว่า นิสิตชายร้อยละ ๘๐.๖๔ ทราบถึงหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่านิสิตหญิง ร้อยละ ๗๐.๙๔ ส่วนความรู้ต่อหน้าที่สำคัญของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรว่า นิสิตชายทราบว่าหน้าที่ควบคุม ๔.๕๕ สรุปได้ว่านิสิตชายมีความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของสภาผู้แทนราษฎรมากกว่านิสิตหญิง

นอกจากการวิจัยของวงษ์ เลิศไพศาล เมื่อปี ๒๕๑๔ กับการวิจัยของผู้เขียนเมื่อปี ๒๕๒๐ ระยะเวลาต่างกัน ๖ ปี แต่อิทธิพลของเพศชายต่อความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติมีมากกว่าเพศหญิงอย่างเห็นได้ชัด

นอกจากนี้จากการวิจัยของชลอ ไบเจริญ^๒ เมื่อปี ๒๕๑๙ พบว่า ผู้นำเยาวชนชายส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๕.๑๘ เข้าใจถูกต้องว่า หน้าที่หลักของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรัฐธรรมนูญ คือ การออกกฎหมายและควบคุมการทำงานของรัฐบาล ขณะที่ผู้นำเยาวชนหญิงเพียงร้อยละ ๔๖.๙๐ ที่ให้คำตอบเช่นเดียวกัน

ส่วนความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับฐานะของพระมหากษัตริย์และความสำคัญของพระมหากษัตริย์ต่อการปกครองปรากฏว่า ผู้นำเยาวชนชายตอบได้ถูกต้องมากกว่าผู้นำเยาวชนหญิงเป็นอัตราร้อยละ ๘๓.๘๑ : ๕๖.๓๐ และ ๕๖.๖๔ : ๔๖.๔๘ ตามลำดับ^๓

^๑ วงษ์ เลิศไพศาล, "วัฒนธรรมการเมือง: ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตปีสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน, " หน้า ๕๖ - ๕๘.

^๒ ชลอ ไบเจริญ, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชน ชนบท, " หน้า ๑๒๓ - ๑๒๕.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๓๒ - ๓๔, ๑๒๐ - ๑๒๑.

และจากการวิจัยของวิกาภรณ์ ปราโมทย์ อุษยา^๑ พบว่า เพศชายจะมีความรู้ความเข้าใจระบบการเมืองแบบรัฐสภามากกว่าเพศหญิง เพราะเพศชายมีความรู้ความเข้าใจอยู่ในเกณฑ์ดี ถึงร้อยละ ๕๗.๕ เพศหญิงร้อยละ ๓๓.๘ และเมื่อรวมกับผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจต่ำแล้ว จะพบว่าเพศหญิงมีความรู้ความเข้าใจระบบการเมืองแบบรัฐสภาต่ำร้อยละ ๑๓.๕ ในขณะที่เพศชายมีเพียงร้อยละ ๕.๖

ผลจากการวิจัยของชลอ โบเจริญ และวิกาภรณ์ ปราโมทย์ อุษยา เมื่อปี ๒๕๑๕ ซึ่งเป็นปีเดียวกันแสดงให้เห็นว่าเพศชายมีความเข้าใจในหน้าที่คานการเมืองระดับชาติมากกว่าเพศหญิง ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของผู้เขียนซึ่งวิจัยเมื่อปี ๒๕๒๐ ต่างวิจัยตรงกันว่าเพศชายมีความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติมากกว่าเพศหญิง

สรุปได้ว่า ประชาชนเพศชายมีความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติมากกว่าประชาชนเพศหญิง ในระดับสูงร้อยละ ๒๗.๒๖ : ๑๕.๐๘ ตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ

การศึกษามีบทบาทและอิทธิพลอย่างมากต่อการเมือง การปกครองของประเทศ เพราะการศึกษาก่อให้เกิดความรู้ ความคิดเห็นและความเชื่อต่อประชาชน Lipset เห็นว่า การศึกษาที่สูงขึ้นมีผลอย่างมากต่อชีวิตในแง่ที่จะทำให้บุคคลที่มีโลกทัศน์ที่กว้างขวางมีความรู้เพิ่มขึ้น เกิดการเปลี่ยนแปลงในรสนิยม และในการเตรียมตัวในการประกอบอาชีพ จากการวิจัยของ Almond และ Verba พบว่าการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างยิ่งในการเรียนรู้ทางการเมืองของบุคคล เพราะทำให้คนที่ได้รับการศึกษานั้นมีความสำนึกในบทบาทของรัฐบาล ได้รับข่าวสารทางการเมืองและได้รับรู้ทัศนะทางการเมือง ซึ่งน่าจะมี

^๑ วิกาภรณ์ ปราโมทย์ อุษยา, "การศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจและความสนใจในการเลือกตั้ง ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร, วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๕, "หน้า ๑๐๑ - ๑๐๒.

ประโยชน์ต่อระบบประชาธิปไตย หรืออาจกล่าวได้ว่าการศึกษาที่บุคคลได้รับจะมีอิทธิพล
อย่างสำคัญยิ่งต่อทิศทางการเมืองของบุคคล ดังนั้นการศึกษาก็จึงมีผลต่อการเมือง

การศึกษามีอิทธิพลต่อวัฒนธรรมทางการเมืองในแง่ที่ว่า วัฒนธรรมทางการเมือง
มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ทางการเมือง ดังนั้นในการศึกษาก็จึงมีความสัมพันธ์กับการเมือง
และมีส่วนสำคัญในการเรียนรู้ทางการเมือง การศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้ความรู้ทางการเมือง
แก่ประชาชน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา เพราะจะช่วยกระตุ้นให้ประชาชนทั่วไปมีความ
ตื่นตัวทางการเมือง ปฏิบัติตามนิยามทางการเมืองได้แก่บุคคล สนับสนุนบุคคลรู้จักรักชาติและใช้
สิทธิหน้าที่ที่ทุกคนมีอยู่ และแสดงออกซึ่งความสำนึกทางการเมืองได้โดยเสรี ซึ่งเป็นเครื่องมือ
ช่วยให้รัฐบาลรู้ความต้องการของประชาชนและเป็นการช่วยให้รัฐบาลสามารถปกครองประ-
เทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นได้ว่าการศึกษามีผลต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติ

๑

Gabriel A. Almond and Sidney Verba, in James S. Coleman
(ed) Education and Political Development (Princeton, New Jersey :
Princeton University Press, 1965), p. ๒๓. อ้างใน ทรภณีย์ ปัจจุบันนท์,
"การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายร้อยทหารบกไทย," หน้า ๑๘.

2

Ibid, p. 18.

ตารางที่ ๑๒

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ

ระดับการศึกษา	ความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติคิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ต่ำกว่าป.๔	๒.๙ (๑)	๘.๑๑ (๓)	๘๘.๑๙ (๓๓)	๑๐๐ (๓๗)
จบ ป.๔	๓.๐ (๓)	๑๕.๐ (๑๕)	๘๒.๐ (๘๒)	๑๐๐ (๑๐๐)
ป.๕ - ป.๙	๖.๒๕ (๓)	๒๖.๙๖ (๑๑)	๙๐.๘๓ (๓๔)	๑๐๐ (๔๔)
มศ.๑ - มศ.๓	๓๔.๘๘ (๑๕)	๔๖.๕๑ (๒๐)	๑๘.๖๑ (๘)	๑๐๐ (๔๓)
มศ.๕	๔๐.๐ (๑๖)	๔๕.๐ (๑๘)	๑๕.๐ (๖)	๑๐๐ (๔๐)
อนุปริญญา	๕๔.๐๖ (๒๐)	๔๓.๒๔ (๑๖)	๒.๙ (๑)	๑๐๐ (๓๙)
ปริญญาตรี	๙๔.๐๙ (๒๐)	๒๖.๒๓ (๖)	๓.๙ (๑)	๑๐๐ (๒๙)
รวม	๒๓.๔๘ (๙๘)	๒๖.๘๑ (๘๘)	๔๘.๙๐ (๑๖๕)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางนี้จะเห็นได้อย่างชัดเจนว่าระดับของการศึกษามีอิทธิพลอย่างมากต่อความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติ เพราะผู้ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป จะมีความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติในระดับสูงร้อยละ ๙๔.๐๙ และเปอร์เซ็นต์จะลดลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งถึงผู้ที่จบต่ำกว่า ป.๔ จะมีความเข้าใจทางการเมืองเพียงร้อยละ ๒.๙ เท่านั้น

จากการวิจัยของ รลอ ไบเจริช เมื่อปี ๒๕๑๘ พบว่า ระดับการศึกษามีส่วนสัมพันธ์อย่างสูงกับความรู้ความเข้าใจเรื่องหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เพราะ

รลอ ไบเจริช, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชน คนหนุ่ม,"

ผู้นำเยาวชนที่จบชั้น ป.๔ จบ ป.๕ - ๗ จบ มศ.๑ - ๓ และจบสูงกว่า มศ.๓ เข้าใจถูก
 ถองวาทนาทของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คือออกกฎหมายและควบคุมการทำงานของรัฐบาล
 มีจำนวนร้อยละ ๔๖.๕๔, ๗๕.๐๐, ๗๓.๕๘ และ ๗๖.๘๒ ตามลำดับ

ส่วนความเข้าใจเกี่ยวกับฐานะของพระมหากษัตริย์ ปรากฏว่าระดับการศึกษาที่
 สูงมีส่วนสัมพันธ์ในเชิงบวกอยู่มากพอสมควรกับความเข้าใจในเรื่องนี้ และในแง่ความเข้าใจ
 ใจในความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อการปกครองประเทศ จะเห็นได้ชัดกว่าความ
 เข้าใจของผู้นำเยาวชนในเรื่องนี้มีมากขึ้นตามลำดับ เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้นถึงระดับไฮเจริญ
 สรุปได้ว่า ระดับการศึกษามีส่วนสัมพันธ์ในเชิงบวกค่อนข้างมากต่อความรู้ความเข้าใจในเรื่อง
 สถาบันพระมหากษัตริย์

ผลจากการวิจัยของชโลม ไบเจริญ เมื่อปี ๒๕๑๕ ตรงกับการวิจัยของผู้เขียนเมื่อ
 ปี ๒๕๒๐ คือ อิทธิพลของระดับการศึกษาจะมีต่อความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติ
 คือ เมื่อมีระดับการศึกษาสูงขึ้นจะมีความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติมากขึ้นตามระดับ
 การศึกษาที่ได้รับ

จึงกล่าวได้ว่าความเข้าใจทางการเมืองระดับชาติจะมีมากขึ้นเมื่อประชาชนมีระดับ
 การศึกษาสูงขึ้น

ส่วนที่ ๔ : วิเคราะห์ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ความสนใจหรือความกระตือรือร้นทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่นำไปสู่การเรียนรู้
 และการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นความจริงที่ว่าคนที่มีความสนใจทางการเมืองสูงมักจะกระ
 ตือรือร้นจะติดตามข่าวสาร บทความ หรือหนังสือที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเมือง ตลอดจนบุคคล
 ถึงปัญหาต่าง ๆ ของบ้านเมืองกับผู้อื่น แต่คนที่ไม่สนใจในการหาเสียงเลือกตั้งและไม่คอย-

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๗๕ - ๑๘๑.

^๒

Almond and Verba, The Civic Culture, Political Attitudes
 and Democracy in Five Nations (Boston : Little Brown and Company,
 1965), p. 9.

คำนึงถึงผลการเลือกตั้ง มักจะไม่ไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง จึงพูดได้ว่า ถ้าบุคคลใดติดตามเรื่องราวทางการเมืองตลอดจนกิจการและผลงานของรัฐบาล เขาก็จะมีความสนใจทางการเมืองและมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำถามที่ใช้ในการวัดความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ทั้งหมดมี ๔ ข้อ

- ข้อ ๑. พรรคการเมือง มีหน้าตาอย่างไร (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)
- ข้อ ๒. ท่านเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมือง บ้างหรือไม่ (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)
- ข้อ ๓. การปฏิรูปการปกครองหมายความว่าอย่างไร (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)
- ข้อ ๔. กฎอัยการศึกหมายความว่าอย่างไร (ตอบถูก, ตอบไม่ได้)

หลักในการสร้างคำถามนี้ เพื่อทดสอบว่าประชาชนมีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเหตุการณ์ปัจจุบันหรือไม่ โดยมีคำถามทั้งหมด ๔ ข้อ ผลของคำตอบปรากฏออกมาดังนี้

ตารางที่ ๑๓

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ประชาชน	ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ประชาชน	๒๑.๐๘ (๓๐)	๒๖.๘๘ (๓๖)	๕๖.๐๒ (๑๘๖)	๑๐๐ (๓๓๖)
รวม	๒๑.๐๘ (๓๐)	๒๖.๘๘ (๓๖)	๕๖.๐๒ (๑๘๖)	๑๐๐ (๓๓๖)

จากตารางนี้ ปรากฏว่าประชาชนส่วนใหญ่ ไม่มีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองนัก เพราะจากระดับสูงมีประชาชนให้ความสนใจเพียงร้อยละ ๒๑.๐๘ เท่านั้น เป็นการแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ประชาชนไม่มีความตื่นตัวต่อเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงทางการเมืองมาก โดยส่วนมากคิดว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองน่าจะเป็นเรื่องของชนชั้นปกครองมากกว่า ซึ่งตรงกับ การวิจัยของบุคคลอื่นที่เคยทำการวิจัยมาแล้ว ดังนี้

จากการวิจัยของมณูญ ศิริวรรณ เมื่อปี ๒๕๑๘ พบว่าประชาชนส่วนใหญ่ในเขตกรุงเทพมหานครไม่ค่อยมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนทำงานที่เกี่ยวข้องกับการเมืองโดยประชาชนสนใจมาร้อยละ ๓๘.๒ ทองคึกคักก่อนร้อยละ ๔๔.๒ และไม่สนใจเลยร้อยละ ๑๗.๖ แสดงให้เห็นว่าประชาชนส่วนใหญ่มีความตื่นตัวทางการเมืองต่ำ

ผลจากการวิจัยของมณูญ ศิริวรรณ เมื่อปี ๒๕๑๘ กับการวิจัยของผู้เขียนเมื่อปี ๒๕๒๐ ซึ่งระยะเวลาห่างกัน ๑ ปี แต่ก็ยังพบว่าประชาชนส่วนใหญ่ยังไม่ค่อยสนใจเปลี่ยนแปลงการปกครอง ตลอดจนสนใจที่จะมีส่วนทำงานเกี่ยวข้องกับการเมือง

จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ มีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองน้อย
ตารางที่ ๑๔

แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง เพศกับความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

เพศ	ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ชาย	๒๓.๓๓ (๘๒)	๒๕.๕๖ (๔๖)	๕๑.๑๑ (๘๒)	๑๐๐ (๑๘๐)
หญิง	๑๘.๕๒ (๒๘)	๑๘.๗๔ (๓๐)	๖๑.๘๔ (๘๔)	๑๐๐ (๑๕๒)
รวม	๒๑.๐๘ (๓๐)	๒๒.๘๘ (๓๖)	๕๖.๐๒ (๑๘๖)	๑๐๐ (๓๓๒)

มณูญ ศิริวรรณ, วัฒนธรรม การเมืองไทย . ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับลักษณะอำนาจนิยมของประชากรในเขตกรุงเทพมหานคร, " หน้า ๖๖ - ๖๗.

จะเห็นได้ว่าเหตุ มีอิทธิพลต่อความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง โดยเพศชายมีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ในระดับสูง ร้อยละ ๖๓.๓๓ ในขณะที่เพศหญิงสนใจเพียงร้อยละ ๑๘.๘๖ เท่านั้น เป็นการแสดงให้เห็นว่าอิทธิพลของเพศชาย ยังมีต่อการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเช่นเคย

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

การศึกษามีความสำคัญต่อระบบการเมือง โดยเฉพาะประเทศที่มีการปกครองระบอบประชาธิปไตย จำเป็นต้องอาศัยประชาชนทั้งหมดช่วยกันจรรโลงความสำเร็จบรรลุเป้าหมายมาจนน้อยยิ่งใกล้ชิดอยู่กับระบบการศึกษา ซึ่งจะทำให้เกิดความรู้ ความถึกและความเฉลียวฉลาดในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในครอบครัวและสังคม ตลอดจนกำหนดวิถีชีวิตของตนได้อย่างถูกต้อง ดังนั้น การกระทำดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับการศึกษาก่อนสมควร เพราะการศึกษาช่วยให้ประชาชนมีความรู้ ความสามารถในการประกอบอาชีพอันเป็นการพัฒนาทางเศรษฐกิจความคู่กัน ไปด้วยความเจริญก้าวหน้าและลำหลัง (Upward and downward mobilization) จึงขึ้นอยู่กับความสามารถของแต่ละคน การศึกษาจึงเป็นอุปสรรคที่ขาดไม่ได้ และจะต้องมีไว้พร้อมที่ทุกคนทุกระดับ ทุกวัย จะแสดงหาได้ ฉะนั้นการศึกษาไม่เพียงแต่จะจัดให้ประชาชนอ่านออกเขียนได้แต่เพียงอย่างเดียว หากแต่ควรจะให้ประชาชนได้รับการฝึกฝนให้รู้จักหลักของประชาธิปไตย ช่วยฝึกฝนให้คนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น และยอมรับการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น ตลอดจนการศึกษาช่วยให้คนที่มีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

^๑ ธนุ แสงศักดิ์, "การศึกษาพัฒนาการกับการพัฒนาทางการเมือง," ใน ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ, พิมพ์ครั้งที่ ๒ แก้ไขและเพิ่มเติม อมร รัตนวิทย์ และ สุทธิยา วรรณสุทร, รวบรวม (พระนคร : โรงพิมพ์ธรรมสาร การขายและการจัดแห่งประเทศไทย, ๒๕๑๕), หน้า ๖๖๕.

^๒ พัทธา สายหุ, " การเปลี่ยนแปลงสังคมตามแผน," ใน ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ, หน้า ๕๗๓.

ตารางที่ ๑๕

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง

ระดับการศึกษา	ความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองคิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ต่ำกว่า ป.๔	-	๕.๔๑ (๒)	๕๔.๕๕ (๓๕)	๑๐๐ (๓๗)
จบ ป.๔	๒.๐ (๒)	๑๐.๑ (๑๐)	๘๘.๐ (๘๘)	๑๐๐ (๑๐๐)
ป.๕ - ป.๗	๔.๑๗ (๒)	๑๘.๗๕ (๕)	๗๗.๐๘ (๓๗)	๑๐๐ (๕๘)
มศ.๑ - ๓	๒๗.๕๑ (๑๖)	๓๕.๕๓ (๑๗)	๓๖.๕๖ (๑๔)	๑๐๐ (๕๓)
มศ.๕	๓๗.๕ (๑๕)	๔๐.๐ (๑๖)	๒๒.๕ (๙)	๑๐๐ (๕๐)
อนุปริญญา	๕๑.๓๕ (๑๘)	๔๓.๒๔ (๑๖)	๕.๔๑ (๒)	๑๐๐ (๓๗)
ปริญญาตรีขึ้นไป	๗๔.๐๗ (๒๐)	๒๒.๒๒ (๖)	๓.๗๑ (๑)	๑๐๐ (๒๖)
รวม	๒๑.๐๘ (๗๐)	๒๒.๘๘ (๗๖)	๕๖.๐๒ (๑๘๖)	๑๐๐ (๓๓๖)

จากตารางนี้ ยังพบว่าอิทธิพลของระดับการศึกษายังมีต่อความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง เพราะว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงเท่าใด ยิ่งมีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในระดับสูงมากขึ้นเท่านั้น โดยพิจารณาได้จากตารางนี้ว่าผู้จบปริญญาตรีขึ้นไปมีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองระดับสูงถึงร้อยละ ๗๔.๐๗ และจะลดลงเรื่อย ๆ จนถึงผู้ที่จบ ป.๔ จะมีความสนใจในระดับสูงเพียงร้อยละ ๒.๐ และผู้ที่ต่ำกว่า ป.๔ จะไม่มีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองเลย

ส่วนที่ ๕ : วิเคราะห์ความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทญ โทรทัศน์

ในปัจจุบัน การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งในประเทศไทยมีความสำคัญต่อการประสบความสำเร็จของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะวิทญ โทรทัศน์ ทั้งนี้เพราะสื่อสารเหล่านี้สามารถเข้าถึงตัวผู้มีสิทธิออกเสียงโดยตรงและสามารถเผยแพร่ให้คนส่วนใหญ่ได้ทราบเป็นจำนวนมาก เช่น ในปี ๑๙๖๐ การแข่งขันชิงตำแหน่งประธานาธิบดีของสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่า จอห์น เอฟ. เคนเนดี ชนะการเลือกตั้งต่อ ริชาร์ด นิกสัน ส่วนหนึ่งมีผลมาจากการโหวตที่ทางโทรมทัศน์ นอกจากนี้หนังสือพิมพ์มีส่วนสำคัญต่อภาพพจน์ของนักการเมือง เพราะการเขียนข่าว สัมภาษณ์ หรือคัดค้านการโจมตีนักการเมืองย่อมมีผลต่อการเลือกตั้งทั้งสิ้น การหาเสียงที่นิยมกระทำกันอีกวิธีหนึ่ง คือการเขียนคำขวัญและพิมพ์ใบปลิวปิดประกาศ และแจกจ่ายให้ประชาชนทราบ ในประเทศที่ประสบความสำเร็จในทางการเมืองส่วนใหญ่ ประชาชนมีความเข้าใจ และเชื่อมั่นในระบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง วัตถุประสงค์ของสิทธิทางการเมือง และให้ความสำคัญ การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะประชาชนมีการศึกษาดี มีความรู้ ความเข้าใจใน ระบบการเมืองและสนใจติดตามข่าวคราวของบ้านเมือง จึงทำให้ประชาชนเหล่านั้นสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้ถูกต้องและมีความเชื่อมั่น ก่อนที่จะตัดสินใจดำเนินการอย่างหนึ่งอย่างใดลงไป โดยอาศัยเครื่องมือสื่อสารมวลชน (Mass Media) เป็นเครื่องถ่ายทอดข้อเท็จจริงและป้อนข้อมูลให้กับประชาชนส่วนใหญ่ได้รับฟัง เป็นผู้สอนและชักนำประชาชนให้เข้าใจในบทบาททางการเมืองของตน^๑

^๑ อับราฮัม ริบิคอฟ และจอห์น โอ นิวมัน, การเมืองแบบอเมริกัน, แปลโดย ก กระมล ทองธรรมชาติ พิมพ์ครั้งที่ ๒ (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สมาคมนักข่าว, ๒๕๑๕), หน้า ๒๓๕.

^๒ วิมลวรรณ จินตราพันธ์, "การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน," ใน ประชาธิปไตย และหน้าที่ของผู้นำ, เมธา สุขบรรทัด, รวบรวม (กรุงเทพฯ: เจริญวิทย์การพิมพ์, ๒๕๑๗), หน้า ๑๕๕.

^๓ เกษม ศิริสัมพันธ์, "สื่อสารมวลชนกับการพัฒนาการเมือง," ใน ทฤษฎีและแนวความคิดในการพัฒนาประเทศ, หน้า ๘๘ - ๙๐.

เครื่องมือสื่อสารมวลชน (Mass Media) ของไทย ได้แก่วงศ์พิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นเครื่องมือเข้าถึงประชาชนได้ดี แต่ไม่ได้ถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ ทางการเมืองให้กับประชาชนมากนัก เพราะสื่อมวลชนดังกล่าว มักจะเสนอรายการบันเทิง นวนิยายให้ประชาชนรับฟังมากกว่า ข่าวสารทางการเมือง และประชาชนส่วนใหญ่ไม่สนใจจะฟังข่าวสารเกี่ยวกับบ้านเมือง เพราะอาจเบื่อหน่าย หรือเห็นว่าเป็นเรื่องของรัฐ — มาดก็ได้ จะพบว่าแม้แต่ในกรุงเทพมหานคร ประชาชนก็สนใจรายการบันเทิง เช่น ภาพยนตร์ทางทีวี หรือฟังรายการเพลงทางวิทยุ มากกว่าสนใจข่าวสารของบ้านเมือง

สำหรับคำถามที่ไ้วัดความสนใจของประชาชนต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

ทั้งหมดมี ๘ ข้อ คือ

- ข้อ ๑. ท่านเคยรับทราบข่าวสารจากทางราชการ หรือไม่
ก. เคยบ้าง นาน ๆ ครั้ง	ข. เคยทราบและเคยติดตามอยู่เสมอ
ค. ไม่ทราบเลย	ง. ไม่เคยสนใจ
- ข้อ ๒. ถ้าเคยทราบ ท่านทราบโดยวิธีใด
ก. อ่านหนังสือพิมพ์	ข. จากการฟังวิทยุ
ค. จากการดูโทรทัศน์	ง. เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือข้าราชการบอก
จ. อื่น ๆ (โปรดระบุ)	
- ข้อ ๓. ท่านเคยอ่านหนังสือพิมพ์บางหรือไม่ (ตอบเคยอ่าน, ไม่เคยอ่าน)
- ข้อ ๔. ในการอ่านหนังสือพิมพ์ ท่านสนใจเรื่องราว บทความ หรือข่าวเกี่ยวกับอะไร
- ต่อไปนี้ เป็นอันดับแรก
ก. การเมือง การบริหาร การปกครอง บทความ	
ข. ข่าวอาชญากรรม ข่าวเบ็ดเตล็ด	ค. เรื่องสั้น เรื่องเรื่งรมย์ นวนิยาย
ง. แะอื่น ข่าวสังคม	จ. ไม่นานอน

สมเกียรติ สงฆ์พันธ์, "ทัศนคติของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๔ เมษายน ๒๕๑๙ : ศึกษาเฉพาะกรณี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๒๓.

จากการวิจัยของพิชัย อัยคุง เมื่อปี ๒๕๑๔ พบว่าประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดลพบุรี ได้แสดงการติดตามข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ร้อยละ ๖๔.๓๑ ข่าวสารจากวิทยุ ร้อยละ ๘๙.๙๖ และติดตามข่าวสารจากโทรทัศน์ ร้อยละ ๕๒.๔๐

พิจารณาจากผล จากการวิจัยของพิชัย อัยคุง เมื่อปี ๒๕๑๔ กับของผู้เขียนเมื่อปี ๒๕๒๐ ซึ่งห่างกัน ๒ ปี มีความเห็นตรงกัน คือปัจจุบันนี้ประชาชนมีความสนใจต่อสื่อสารมวลชนทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มากขึ้น

จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนอำเภอเมืองลพบุรีส่วนใหญ่ สนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์มาก

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

มีรายงานทางวิชาการจำนวนมากระบุว่า ในสังคมประเทศต่าง ๆ เพศชาย และเพศหญิง จะมีข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองแตกต่างกัน กล่าวคือเพศชายจะมีข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองมากกว่าเพศหญิง ซึ่ง Almond และ Verba ได้ศึกษาเปรียบเทียบ ๕ ประเทศพบว่า ในประเทศทั้ง ๕ ประเทศคือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ อิตาลี และเม็กซิโก เพศชายส่วนใหญ่มีข่าวสารเกี่ยวกับการเมืองเร็วกว่าเพศหญิง^๒

การมีข่าวสารเกี่ยวกับการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญทำให้คนกระตือรือร้น มีความสนใจ มีส่วนรวมในกิจกรรมทางการเมือง และการปกครอง ดังนั้นเพศชายส่วนใหญ่จึงมีความเข้าใจทางการเมืองในค่านข่าวสารมากกว่าเพศหญิง

สำหรับในสังคมไทย มีปัจจัยหลายประการ ที่ทำให้เพศชายส่วนใหญ่มีความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ และโทรทัศน์ มากกว่าเพศหญิง ซึ่งจะให้เห็นในตารางต่อไปนี้

พิชัย อัยคุง, "พฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งทางการเมืองของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ ๒ จังหวัดลพบุรี," หน้า ๙๓ - ๙๖.

ตารางที่ ๑๓

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

เพศ	ความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ชาย	๕๑.๑๑ (๘๒)	๓๒.๒๒ (๕๔)	๑๖.๖๗ (๓๐)	๑๐๐ (๑๘๐)
หญิง	๔๔.๐๘ (๖๗)	๒๕.๐ (๓๘)	๓๐.๙๒ (๔๗)	๑๐๐ (๑๕๒)
รวม	๔๗.๘๙ (๑๕๙)	๒๘.๖๒ (๔๖)	๒๓.๑๙ (๓๗)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตัวเลขในตารางที่ ๑๓ แสดงให้เห็นว่าประชาชนเพศชาย มีความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มากกว่าประชาชนเพศหญิง ระดับสูงเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๕๑.๑๑ : ๔๔.๐๘ ในระดับกลางร้อยละ ๓๒.๒๒ : ๒๕.๐ ตามลำดับ ซึ่งตรงกับการวิจัยของบุคคลที่ได้ทำการวิจัยมาก่อนแล้ว ดังนี้

จากการวิจัยของวงษ์ เลิศไพศาล เมื่อปี ๒๕๑๔ พบว่า นิสิตชายให้ความสนใจต่อข่าวสารทางการเมืองมากกว่านิสิตหญิง เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๑.๑๘ : ๑๙.๐๐ และถามบ่อยครั้งในการติดตามข่าวสารการเมืองจากหนังสือ หรือวารสาร ปรากฏว่านิสิตชายใช้ความสนใจอ่านในระดับความถี่ที่สูงกว่านิสิตหญิง กล่าวคือ นิสิตชายอ่านวารสารการเมืองจากหนังสือเป็นประจำ และค่อนข้างบ่อย จำนวนร้อยละ ๖๐.๒๑ แต่นิสิตหญิงให้ความสนใจในระดับนี้ จำนวนร้อยละ ๕๑.๑๓

วงษ์ เลิศไพศาล, "วัฒนธรรมการเมือง : ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิตปีสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อฐานะ และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน," หน้า ๕๕ - ๕๖.

และจากการวิจัยของ ชลอ ไบเจริญ พบว่า ผู้นำเขวชนชายมีความสนใจใน
กิจการบ้านเมืองมากกว่าผู้หญิง ในเรื่องการศึกษาตามข่าวสารทางวิทยุ และแสดงความคิดเห็น
เกี่ยวกับบ้านเมืองของผู้อื่น เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๗.๑๓ : ๘๖.๔๔ และร้อยละ ๘๕.๑๔ :
๘๔.๖๘ ตามลำดับ ซึ่งชลอ ไบเจริญ สรุปได้ว่า จากการวิเคราะห์หลักฐานต่าง ๆ แล้ว
แสดงให้เห็นว่าผู้ชายเหนือกว่าผู้หญิง จึงได้ตั้งสมมุติฐานขึ้นว่า ผู้นำเขวชนชายจะมีความรู้
ความเข้าใจในเรื่องระบบการเมือง หรือสถาบันการเมืองโดยทั่วไป ตัวแทนของประชาชน
หรือตัวแทนของรัฐ กฎหมาย หรือนโยบายของประเทศ ตลอดจนฐานะ และบทบาทของตัวเอง
ซึ่งสมมุติฐานที่ตั้งไว้จริงทุกประการ จึงสรุปได้ว่า เพศมีอิทธิพลต่อความรู้ ความเข้าใจทาง
การเมืองของผู้นำเขวชนชนบท

พิจารณาจาก ผลซึ่งการวิจัยของวงษ์ เลิศไพศาล เมื่อปี ๒๕๑๔ ชลอ ไบเจริญ
เมื่อปี ๒๕๑๘ และของผู้เขียนเมื่อปี ๒๕๒๐ ต่างวิจัยตรงกันคือ เพศชายมีความสนใจติดตาม
ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ มากกว่าเพศหญิง แม้ระยะเวลาจะห่างกัน ๖ ปี อิทธิพลของเพศ
ยังมีต่อความสนใจด้านสื่อสารมวลชนอยู่

จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนเพศชายในเขตอำเภอเมืองชลบุรี มีความสนใจติดตาม
ข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์มากกว่าประชาชนเพศหญิง

ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

การศึกษามีบทบาท และอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อความสนใจทางสื่อมวลชน ซึ่ง
Plato กล่าวในหนังสือ "Republic" ว่าการศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่จะส่งเสริมฐานะทาง
ความคิดของพลเมือง ซึ่งเป็นเหตุให้พลเมืองของรัฐ สามารถพัฒนาให้มีความเป็นอยู่สุขสบาย^๒

^๑ ชลอ ไบเจริญ, หน้า ๑๖๔ - ๑๗๑.

^๒ G. Masca and G. Bonthonl, Historiuro des doctrines Politiques
Paris (Paris : Paript, 1966), p. 35. อ้างในคณะอาจารย์ผู้ทำการวิจัย คณะรัฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยสุธรรมศาสตร์, รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่
เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย, หน้า ๒๔.

Lord Bryce ได้ตั้งข้อสังเกตว่า "ถ้าหากว่าการศึกษาก็จะไม่เป็นผลทำให้คนเป็นพลเมืองก็
 อย่างน้อยที่สุด ก็จะทำให้คนเหล่านี้เป็นพลเมืองด้อยชั้น" Almond และ Verba ได้
 แสดงให้เห็นว่าการศึกษามีผลอย่างมากต่อความสนใจในกิจการบ้านเมืองมากกว่าฐานะทาง
 คานสังคม และเศรษฐกิจ ในประเทศประชาธิปไตยทั้ง ๕ ประเทศ โดยพบว่าผู้ที่มีการศึกษา
 มากกว่ามักจะสนใจติดตามการเมือง และสนใจต่อการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มิ
 มีการศึกษาน้อย เพราะผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีปริมาณความรู้ในข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น^๒
 ดังจะรายงานผลการวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๘

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์

ระดับการศึกษา	ความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ไม่จบป.๔	๑๐.๘๑ (๔)	๓๕.๑๔ (๑๓)	๕๕.๐๕ (๒๐)	๑๐๐ (๓๗)
จบป.๔	๑๘.๐ (๑๔)	๔๐.๐ (๔๐)	๔๒.๐ (๔๒)	๑๐๐ (๑๐๐)
ป.๕ - ๗	๓๑.๒๕ (๑๕)	๔๑.๖๗ (๒๐)	๒๗.๐๘ (๑๓)	๑๐๐ (๔๘)
มศ.๑ - ๓	๖๐.๔๗ (๒๖)	๓๔.๘๘ (๑๕)	๔.๖๕ (๒)	๑๐๐ (๔๓)
มศ. ๕	๘๒.๕ (๓๓)	๑๗.๕ (๗)	-	๑๐๐ (๔๖)
อนุปริญญา	๘๗.๓๐ (๓๖)	๒.๗ (๑)	-	๑๐๐ (๓๗)
ปริญญาตรี	๑๐๐.๐ (๒๗)	-	-	๑๐๐ (๒๓)
รวม	๔๗.๘๘ (๑๕๘)	๒๘.๘๒ (๕๖)	๒๓.๑๔ (๗๗)	๑๐๐ (๓๓๒)

๑

Coleman, (ed), Education and Political Development (New Jersey : Princeton University Press, 1968), p. 20. อ้างใน ชลอ ไบเจอร์นีย์, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท," หน้า ๑๗๓.

๒

Almond and Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations, Chapter 2, 3, x; และโดยเฉพาะหน้า ๓๑๗ - ๓๑๘. อ้างใน ชลอ ไบเจอร์นีย์, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑๘.

จากตารางนี้ จะเห็นได้ว่าระดับการศึกษาที่มีอิทธิพลต่อ ความสนใจของประชาชน เกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ เป็นอย่างมาก โดยผู้ที่จบปริญญาตรี จะมีความสนใจ ในระดับสูงร้อยละ ๑๐๐.๐๐ ผู้จบอนุปริญญา สนใจในระดับสูงร้อยละ ๘๗.๓๐ ในขณะที่ ผู้จบ ป.๔ จะมีความสนใจในระดับสูงเพียงร้อยละ ๑๔.๐ และไม่จบป.๔ จะสนใจเพียงร้อยละ ๑๐.๘๑ เท่านั้น เป็นการแสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า ระดับการศึกษา ถ้ายังมีการ ศึกษาสูง ความสนใจต่อหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ก็จะสูงขึ้นไปตามลำดับขั้นของระดับการศึกษา ซึ่งตรงกับการวิจัยของบางคนที่ได้วิจัยมาก่อนแล้วดังนี้

จากการวิจัยของ ชลอ ไบเจอร์^๑ เมื่อปี ๒๕๑๔ พบว่า การศึกษามีส่วนสัมพันธ์กับการติดตามข่าวสารกิจการบ้านเมืองของผู้อยู่พอสมควร สังกะสีได้จากผู้นำเยาวชนที่มีระดับการศึกษาตั้งแต่จบชั้นป.๔ - จบสูงกว่าชั้นมศ. ๓ ติดตามข่าวสารการบ้าน การเมืองจาก การอ่านหนังสือพิมพ์ วารสาร (อ่านเป็นประจำ บ่อยพอควร และนาน ๆ ครั้ง) เป็นจำนวนร้อยละ ๘๖.๗๓, ๘๔.๓๘, ๘๔.๓๔ และ ๘๖.๑๕ ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาถึงผู้นำเยาวชนเกี่ยวกับการติดตามข่าวสารการบ้านการเมืองจากวิทยุ ก็จะพบว่ามีความสัมพันธ์กับระดับการศึกษาอย่าง ชัดเจน กล่าวคือผู้นำเยาวชนที่สนใจติดตามข่าวสารการบ้านการเมืองจากวิทยุ (โดยการฟังเป็นประจำ บ่อยพอควร และนาน ๆ ครั้ง) มีจำนวนร้อยละ ๘๕.๘๖, ๘๖.๘๘, ๘๘.๑๑ และ ๑๐๐.๐๐ ตามลำดับของระดับการศึกษาต่ำ - สูง ซึ่งในตอนสุดท้ายสรุปได้ว่า ระดับการศึกษา มีผลต่อความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบทอยู่ค่อนข้างมาก

ซึ่งพิจารณาผลจากการวิจัยของ ชลอ ไบเจอร์^๑ เมื่อปี ๒๕๑๔ กับการวิจัยของผู้เขียนเมื่อปี ๒๕๒๐ ต่างวิจัยตรงกันที่ว่าระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับการติดตามข่าวสาร กิจการบ้านเมืองมากขึ้นตามลำดับ

จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนมีความสนใจในการติดตามข่าวสารทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มากขึ้น เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น

^๑ ชลอ ไบเจอร์, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท," หน้า ๒๑๘ - ๒๒๐.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๓๓ - ๒๓๖.

ส่วนที่ ๒ : วิเคราะห์ความรู้สึกสนใจของประชาชนต่อระบบราชการ

เนื่องจากระบบราชการมีความสำคัญ และมีความเกี่ยวข้องกับประชาชนอยู่ตลอดเวลา แม้แต่ในปัญหาชีวิตประจำวันของประชาชน เช่น ไฟฟ้า น้ำประปา อาหารการกิน การบันเทิง การอนามัย ฯลฯ ด้วยเหตุนี้ ราชการจึงมีความสำคัญต่อความรู้สึก และรู้สำนึกทางการเมืองของประชาชน อันได้แก่ความศรัทธา การมีส่วนร่วมทางการเมือง รวมทั้งแสดงความคิดเห็นหรือการแสดงออกโดยการวิพากษ์วิจารณ์ ตลอดจนเป็นผู้ให้ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองแก่ประชาชน เพราะระบบราชการมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ประชาธิปไตย โดยเฉพาะประเทศที่กำลังพัฒนา เช่น ประเทศไทย มักจะปรากฏว่าสถาบันทางการเมืองต่าง ๆ ไม่ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กลุ่มอิทธิพลตลอดจนกลุ่มผลประโยชน์ต่าง ๆ ไม่คอยเข้มแข็ง บางครั้งยังถูกรัฐบาลจำกัดกลุ่มอิทธิพล หรือกลุ่มผลประโยชน์เหล่านั้นเสียอีก หากจะปล่อยให้กลุ่ม หรือสถาบันต่าง ๆ ก็เฉพาะบางกลุ่มที่เป็นพื้นฐานแห่งอำนาจของรัฐเท่านั้น การปล่อยให้กลุ่มต่าง ๆ เหล่านี้ อาจจะเป็นบ่อนทำลายสภาพของรัฐบาล จึงพยายามกำจัดกลุ่มเหล่านั้นเสีย ฉะนั้นยังคงมีสถาบันอันเดียวที่ยังคงเข้มแข็งอยู่ คือสถาบันระบบราชการ ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความเข้มแข็ง และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง จนเป็นกลุ่มที่มีอิทธิพลอย่างมาก นโยบายบางอย่าง กลุ่มนักการเมืองจะถูกแทรกแซงโดยระบบราชการเสมอ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง นักการเมืองต้องพึ่งพาระบบราชการนั่นเอง ฉะนั้นระบบราชการจึงนับว่าเป็นสถาบันหนึ่ง ที่จะดึงประชาชนให้ความรู้ทางการเมืองแก่ประชาชน ในอันที่จะให้ประชาชนนั้น เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง

สำหรับในสังคมไทย ระบบราชการได้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม และความรู้สึกนึกคิดของคนไทยมานานนับพันปี จึงทำให้ประชาชนมีความรู้สึกต่อราชการในทำนอง "เหนือ" กว่าเขาในทุก ๆ ด้าน เขาควรจะยอมรับในทุกสิ่งทุกอย่างที่ราชการต้องการ ความรู้สึก

ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, "ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการเมืองไทย," ในการเมืองและสังคม, หน้า ๖๑.

ผูกพันระหว่างประชาชนกับราชการ จึงเป็นไปในลักษณะ "เจ้านายกับลูกน้อง" มากกว่า "ผู้รับใช้ประชาชน" แม้ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อ ๒๔ มิถุนายน ๒๔๗๕ เป็นต้นมา ราชการยังคงมีความสำคัญในการเป็นผู้นำ และตัดสินใจต่าง ๆ แทนประชาชน แม้จะมีกลุ่มปัญญาชน (ไคแก นักเรียน นิสิต นักศึกษาเป็นส่วนใหญ่) ที่อาจมีความรู้ดีว่า ราชการเป็นของประชาชน และประชาชนควรมีส่วนในการควบคุมกลไก การบริหารงาน ของราชการในฐานะผู้เสียภาษีอากรให้แก่ประเทศ แต่ความรู้ดีของประชาชนส่วนใหญ่ก็ ยังคงยอมรับ "ความยิ่งใหญ่" และอำนาจต่าง ๆ ของราชการ ซึ่งในการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย เราจำเป็นต้องสร้างประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นในระบบราชการไทยให้ได้ เพราะระบบราชการมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ประชาธิปไตยของคนไทยเป็นอย่างมาก และ ยอมส่งผลกระทบต่อสถานการณการเรียนรู้ประชาธิปไตยอื่น ๆ ไคแก ครอบครั้ว โรงเรียน สถานบันการศึกษา เพราะสถานเหล่านี้ได้รับอิทธิพลของระบบราชการตลอดเวลา

ซึ่งในส่วนนี้ ผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ความรู้ดี สนใจต่อระบบราชการ ของ ประชาชนว่ามีความสนใจ หรือเข้าใจต่อระบบราชการในปัจจุบันเป็นอย่างไร

คำถามที่ไว้วัดความรู้ดีสนใจต่อระบบราชการ มีเพียง ๑ ข้อคือ ต้องการ ทราบว่าในทัศนะของท่าน ท่านคิดว่าข้าราชการ (โดยเฉพาะข้าราชการอำเภอและตำรวจ) มีหน้าที่อย่างไร (เข้าใจถูก, เข้าใจผิด)

หลักในการสร้างคำถามนี้ เพื่อทดสอบว่า ในปัจจุบันนี้ ประชาชนมีแนวโน้ม ที่จะเข้าใจฐานะของข้าราชการว่าเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน เป็นผู้รับใช้ ประชาชน หรือเป็นผู้ที่อยู่เหนือประชาชน เป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ทำอะไรตามใจชอบ โดย

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๖๒.

^๒ เรื่องเดียวกัน.

ทดสอบว่าประชาชนเข้าใจความหมายของข้าราชการอย่างไรบ้าง เพราะระบบราชการมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างการเรียนรู้ทางการเมืองให้แก่ประชาชน ฉะนั้นจำเป็นต้องวิเคราะห์โดยจะแยกเป็นประเภทว่า ประชาชนเข้าใจ หรือไม่เข้าใจความหมายของราชการอย่างไรบ้าง ตามตารางต่อไปนี้

ตารางที่ ๑๘

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความรู้สึกต่อระบบราชการ

ประชาชน	ความรู้สึกต่อระบบราชการ		
	เข้าใจ	ไม่เข้าใจ	รวม
ประชาชน	๒๒.๐๕ (๒๐๖)	๓๓.๙๕ (๑๒๖)	๑๐๐ (๓๓๒)
รวม	๒๒.๐๕ (๒๐๖)	๓๓.๙๕ (๑๒๖)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางนี้ แสดงให้เห็นว่า ในปัจจุบันประชาชนในเขตอำเภอเมืองชลบุรี มีความเข้าใจความหมายของข้าราชการได้ถูกต้อง โดยสามารถตอบคำถามที่ถูกต้อง ถึงร้อยละ ๒๒.๐๕ ซึ่งเป็นอัตราส่วนที่สูงพอสมควร แสดงให้เห็นถึงแนวโน้มว่าส่วนใหญเห็นว่าการข้าราชการควรเป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบแบบแผน เป็นผู้รับใช้ประชาชน มากกว่าจะเป็นผู้ที่อยู่เหนือประชาชน หรือเป็นผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ทำอะไรตามใจชอบ ซึ่งสาเหตุอาจเนื่องมาจาก

๑. ประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี เป็นผู้ที่อยู่ใกล้กรุงเทพมหานคร ตลอดจนความเจริญในคานต่าง ๆ แพร่หลายเข้าไปถึงเกือบทุกตำบล ทุกหมู่บ้าน ทำให้เขาเข้าใจหน้าที่ของระบบราชการดีขึ้น

๒. ข้าราชการในปัจจุบันมีแนวโน้มบริการประชาชนดีขึ้น โดยเฉพาะจังหวัดชลบุรี มีโครงการเข้าถึงประชาชน มีการออกตรวจเยี่ยมเยือนราษฎรเป็นประจำ ตลอดจนมีการนำหัวหน้าส่วนราชการที่เกี่ยวข้องกับประชาชนโดยตรง เช่น เกษตรจังหวัด ปศุสัตว์

จังหวัด สาธารณสุขจังหวัด (อนามัยจังหวัด) ประชาสงเคราะห์จังหวัด พัฒนาการจังหวัด ตลอดจนเหล่ากาชาดจังหวัด ไปบริการประชาชน รับฟังความคิดเห็นของประชาชนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข นอกจากนี้ ในระดับอำเภอ และตำบล จะมีข้าราชการเข้าไปคลุกคลีโดยตรง เช่น พัฒนาการประจำตำบล (มีบางตำบล และบางอำเภอ) ทำให้ประชาชนเกิดความศรัทธาต่อข้าราชการในทางที่ดี โดยเฉพาะการเข้าใจหน้าที่ของข้าราชการจริง ๆ

ตารางที่ ๒๐

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับความรู้สึกสนใจระบบราชการ

เพศ	ความรู้สึกต่อระบบราชการคิดเป็นร้อยละ		
	เข้าใจ	ไม่เข้าใจ	รวม
ชาย	๖๕.๕๖ (๑๑๘)	๓๔.๔๔ (๖๒)	๑๐๐ (๑๘๐)
หญิง	๕๗.๘๘ (๘๘)	๔๒.๑๑ (๖๔)	๑๐๐ (๑๕๒)
รวม	๖๒.๐๕ (๒๐๖)	๓๗.๙๕ (๑๒๖)	๑๐๐ (๓๓๒)

สำหรับตารางนี้ จะเห็นได้ว่าเพศมีอิทธิพลต่อความรู้สึก สนใจต่อระบบราชการ โดยเห็นได้ว่าเพศชาย เข้าใจความหมายได้ถูกต้องมากกว่าเพศหญิง เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๕.๕๖ : ๕๗.๘๘.

ตารางที่ ๒๑

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความรู้อึดใจต่อระบบราชการ

ระดับการศึกษา	ความรู้อึดใจต่อระบบราชการคิดเป็นร้อยละ		
	เข้าใจ	ไม่เข้าใจ	รวม
ต่ำกว่าป.๔	๓๒.๔๓ (๑๒)	๖๗.๕๗ (๒๕)	๑๐๐ (๓๗)
จบป.๔	๓๙.๐ (๓๙)	๖๑.๐ (๖๑)	๑๐๐ (๑๐๐)
ป.๕ - ๗	๔๕.๘๓ (๒๒)	๕๔.๑๗ (๒๖)	๑๐๐ (๔๘)
มศ.๑ - ๓	๖๙.๗๗ (๓๐)	๓๐.๒๓ (๑๓)	๑๐๐ (๔๓)
มศ. ๕	๙๗.๕ (๓๙)	๒.๕ (๑)	๑๐๐ (๔๐)
อนุปริญญา	๑๐๐.๐ (๓๗)	-	๑๐๐ (๓๗)
ปริญญาตรีขึ้นไป	๑๐๐.๐ (๒๗)	-	๑๐๐ (๒๗)
รวม	๖๒.๐๕ (๒๖๖)	๓๗.๙๕ (๑๖๖)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางนี้ พบว่าระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความรู้อึดใจต่อระบบราชการ โดยเข้าใจความหมายของข้าราชการได้ดีขึ้น เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น เพราะจะเห็นได้ว่าผู้ที่จบอนุปริญญา และจบปริญญาตรี มีความเข้าใจในระบบราชการถึง ๑๐๐ % ในขณะที่ผู้จบป.๔ และต่ำกว่า ป.๔ มีความเข้าใจในระบบราชการเพียงร้อยละ ๓๙.๐ และ ๓๒.๔๓ ตามลำดับเท่านั้น

ส่วนที่ ๗ วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อชุมชน

การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อชุมชน เป็นการแสดงออกวิธีหนึ่งของการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง เพราะการที่บุคคลสนใจการเมือง ก็มักจะเป็นคนที่มีความรู้ทางการเมืองมีความสนใจเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับการเมือง หรือมีความเชื่อวาทิจกรรมาทางการเมืองเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดผลประโยชน์นานาประการ ดังนั้น การที่บุคคลเขารวมกลุ่มทางการเมืองใดด้วยเหตุผลในการรักษาผลประโยชน์บางอย่างก็เป็นที่น่าเชื่อถือได้ว่า บุคคลนั้นมีความสามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่นและให้ความสำคัญในการทำงานร่วมกับบุคคลอื่น เพื่อบรรลุถึงวัตถุประสงค์ ประสงค์ร่วมกัน

ผลประโยชน์ของบุคคลบางคนอาจมีผู้อื่นเห็นด้วย และเข้าร่วมในการรักษาผลประโยชน์นั้นแต่ระดับของการเข้าร่วมหรือมีส่วนอาจจะไม่เท่าเทียมกัน เช่น คนมุ่งหวังในผลประโยชน์มากก็จะเข้าร่วมในการดำเนินงานอย่างเต็มที่ ดังนั้นประชาชนในสังคมประชาธิปไตยจึงมีการรวมกลุ่มกันเอง และในขณะเดียวกันก็มีการแสดงออกในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารรับรู้และนำไปปฏิบัติ

ฉะนั้นผู้วิจัยจึงจำเป็นต้องวิเคราะห์ถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อชุมชนว่ามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองอยู่ในระดับไหน

^๑ จรูญ สุภาพ, "การวิเคราะห์กลุ่มผลประโยชน์ใน านะกลุ่มอิทธิพลทางการเมือง" ใน การเมืองและสังคม ฉบับพิมพ์เพิ่มเติมครั้งที่ ๒, ประจวบ นันทิยะกุล, บรรณาธิการ (กรุงเทพฯ โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒-), หน้า ๑๒๕.

^๒ เรื่องเดียวกัน

^๓ ประดิษฐ์ พรรณนวิสุทธิ "การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุชาภิบาล: ศึกษาจากกรณีสุชาภิบาลสุโขทัย ไชยสงคราม จังหวัดบุรีรัมย์," หน้า ๑๑๖.

คำถามที่ไว้วิธีการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อชุมชน มีทั้งหมด ๑๑ ข้อ คือ

๑. ท่านเคยได้ยินคำว่า "ลูกเสือชาวบ้าน" บ้างไหม (ตอบเคย , ตอบไม่เคย)
๒. ท่านเป็นสมาชิกลูกเสือชาวบ้านหรือไม่ (ตอบเป็น , ตอบไม่เป็น)
๓. ท่านคิดว่าลูกเสือชาวบ้านมีประโยชน์ต่อประเทศ หรือไม่ (ตอบมีประโยชน์ , ตอบไม่มีประโยชน์)
๔. ท่านคิดว่า ลูกเสือชาวบ้านมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น หรือไม่ (ตอบถูก , ตอบไม่ได้)
๕. ท่านว่าควรขยายกิจการลูกเสือชาวบ้านให้เพิ่มมากขึ้นหรือไม่ (ตอบถูก , ตอบไม่ได้)
๖. กรณีมีเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลหรือข้าราชการมาขอความร่วมมือจากท่านให้ช่วยเหลือทำงานอย่างหนึ่ง ซึ่งจะเป็นประโยชน์แก่ส่วนรวม ท่านจะทำอย่างไร (ตอบจะให้ความร่วมมือถ้าคิดว่าได้ผลประโยชน์ตอบแทน , ตอบให้ความร่วมมือดี , ตอบไม่ให้ความร่วมมือเพราะไม่มีประโยชน์ , ตอบไม่ให้ความร่วมมือเพราะไม่มีเงิน)
๗. ถ้าหากมีความจำเป็น เพื่อความเจริญของท้องถิ่นตนเอง โดยจะต้องเสียภาษีเพิ่มขึ้นจะยอมหรือไม่ (ตอบไม่ยอมเสียภาษีเพิ่มขึ้น , ตอบยอมเสียภาษีเพิ่ม , ตอบเสียสละกำลังทรัพย์กำลังกายช่วยท้องถิ่น)
๘. ท่านเคยได้ยินคำว่า "สมาคม หรือ กลุ่ม หรือสหกรณ์" บ้างไหม (ตอบเคยได้ยิน , ตอบไม่เคยได้ยิน)
๙. สมาคมหรือกลุ่มหรือกลุ่มสหกรณ์ ที่ท่านเคยได้ยิน มีชื่อว่าอย่างไร (ตอบถูก , ตอบไม่ได้)
๑๐. ท่านเคยเป็นสมาชิกของสมาคมหรือกลุ่ม หรือสหกรณ์ หรือไม่ (ตอบเคยเป็น , ตอบไม่เคยเป็น)

หลักของการสร้างคำถามนี้ เพื่อทดสอบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมต่อชุมชนมากน้อยเพียงไรโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบป้อนคำถามให้ตอบ เพื่อทดสอบความรู้ความเข้าใจของประชาชนในด้านการมีส่วนร่วมต่อชุมชน ผลของคำตอบปรากฏผลออกมาดังนี้.

ตารางที่ ๒๒

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน

ประชาชน	การมีส่วนร่วมต่อชุมชนคิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ประชาชน	๓๒.๘๓(๑๐๙)	๒๙.๘๒(๙๙)	๓๗.๓๕(๑๒๔)	๑๐๐(๓๒๒)
รวม	๓๒.๘๓(๑๐๙)	๒๙.๘๒(๙๙)	๓๗.๓๕(๑๒๔)	๑๐๐(๓๒๒)

จากตารางนี้ จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมต่อชุมชนในระดับค่อนข้างต่ำคืออยู่ในระดับสูงเพียงร้อยละ ๓๒.๘๓ กลาง ๒๙.๘๒ และต่ำ ๓๗.๓๕ แสดงให้เห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสนใจและมีส่วนร่วมต่อชุมชน อันส่งผลให้ประชาชนมีส่วนร่วมในทางการเมืองต่ำ ซึ่งตรงกับการวิจัยของคนบางคน ที่ได้วิจัยมาก่อนแล้ว ดังนี้

จากการวิจัยของประสิทธิ์ พรหมพิสุทธิ์ เมื่อปี ๒๕๑๓ พบว่า การรวมกลุ่มเพื่อรักษานโยบายหนึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญอันหนึ่งในระบอบประชาธิปไตย ที่จะช่วยส่งเสริมการเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน จากข้อเท็จจริงที่ได้ศึกษามาพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ ๘๓.๐๐ ๕ ไม่เคยได้ยิน สมาคมหรือกลุ่มในลักษณะต่าง ๆ กัน

พิจารณาจากผลการวิจัยของประสิทธิ์ พรหมพิสุทธิ์ เมื่อปี ๒๕๑๓ กับการวิจัยของผู้เขียนเมื่อปี ๒๕๒๖ ต่างพบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่ค่อยสนใจการรวมกลุ่มตลอดจนมีส่วนร่วมต่อชุมชนแม้ระยะเวลาวิจัยจะห่างกัน ๘ ปีก็ตาม

ตารางที่ ๒๓

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน

เพศ	การมีส่วนร่วมต่อชุมชน คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ชาย	๓๘.๘๙(๓๐)	๓๒.๓๘(๕๕)	๓๘.๓๓(๕๑)	๑๐๐(๑๘๐)
หญิง	๒๕.๖๕(๓๙)	๒๖.๓๒(๔๐)	๔๘.๐๓(๓๓)	๑๐๐(๑๕๒)
รวม	๓๒.๘๓(๑๐๙)	๒๙.๘๒(๔๙)	๓๓.๓๕(๑๒๔)	๑๐๐(๓๓๒)

จากตารางนี้ จะเห็นได้ว่าเพศชาย มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมต่อชุมชน มากกว่าเพศหญิงในระดัสูงเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๘.๘๙ : ๒๕.๖๕ ระดับกลาง ร้อยละ ๓๒.๓๘ : ๒๖.๓๒ ซึ่งเป็นการชี้ให้เห็นว่าเพศชายยังมีฐานะและบทบาททางการเมืองมากกว่าเพศหญิง

ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน

จากการศึกษาของ นักรัฐศาสตร์มีชื่อเสียงพบว่า ".... (ไม่มีตัวแปรอื่นใด) เปรียบเทียบตัวแปรทางการศึกษา เมื่อพิจารณาถึงทัศนคติในทางการเมือง ผู้ที่ไม่ได้รับการศึกษา หรือผู้ที่มีการศึกษาอันจำกัดจะแสดงออก หรือมีพฤติกรรมในทางการเมือง แตกต่างไปจากผู้ที่ได้รับมาสูง ๆ"

ดังนั้นผู้ที่มีการศึกษาสูงน่าจะมีทัศนคติทางการเมืองแตกต่างไปจากผู้ที่ได้รับน้อยเพราะการศึกษาที่ได้รับมานั้นจากโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ย่อมมีผลอย่างมากต่อทัศนคติและการเรียนรู้ทางการเมือง จากการศึกษาของ Langton และ Jennings พบว่านักเรียนในชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในอเมริกา ผู้ที่มีความตั้งใจจะเรียนต่อในชั้นสูงถึงชั้นวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย จะมีความเข้าใจหรือปรับตัวเข้ากับสถานการณ์ทางการเมืองได้แตกต่างกว่า ผู้ที่ไม่มีโครงการ

Gaquel Almond and Sidney Verba, The Civic Culture, p.p. 13

I35 - I36. อ่างใน บุญชาติ พรหมพูล, "การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออากาศไทย," (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชาทหารปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๐), หน้า ๑๔๔.

จะเข้าเรียนต่อในชั้นสูง^๑

เป็นการแสดงให้เห็นว่าความสำคัญของการศึกษาหรือระดับของการศึกษาจะมีความคิดและความสนใจในทางการเมืองที่แตกต่างกัน

การศึกษาทำให้คนมีความรู้เรื่องการเมือง การศึกษาทำให้คนเกิดความเชื่อมั่นในการเข้าไปมีบทบาทในทางการเมือง สถาบันการศึกษามีบทบาทอย่างมากในการเปลี่ยนแปลงทัศนคติค่านิยม และบุคลิกภาพของผู้ที่เข้ารับการศึกษา นอกจากนี้ยังทำให้วัฒนธรรมทางการเมือง ที่แตกต่างไปจากบุคคลที่ไม่ได้รับการศึกษา การศึกษามีอิทธิพลอย่างมากต่อโครงสร้างทางการเมืองอย่างเห็นได้ชัด ตลอดคนผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมักจะมีส่วนร่วมทางการเมืองและส่วนรวมต่อชุมชนมากกวาย

^๑ Kenneth P. Langton and N.K. Jennings, "Political Socialization And High School Civics Curriculum in United State," in Jack Dennis (ed), Socialization to Politics (New York : Wiley and Sons, 1963),

p.p. 389 - 390. อ้างในบุญชาติ พรหมพุด, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๔๔ - ๑๔๕.

^๒ บุญชาติ พรหมพุด, เรื่องเดียวกัน หน้า ๔๖

ตารางที่ ๒๔

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมต่อชุมชน

ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมต่อชุมชน คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ไม่จบ ป. ๔	๒.๓(๑)	๒๑.๖๒(๘)	๗๖.๖๘(๒๘)	๑๐๐(๓๓)
จบ ป. ๔	๓.๐(๓)	๒๙.๐(๒๙)	๖.๔๐(๖๔)	๑๐๐(๑๐๐)
ป. ๕ - ป. ๗	๑๔.๕๘(๓)	๓๙.๕๘(๑๙)	๔๕.๘๔(๒๒)	๑๐๐(๔๘)
มศ. ๑-๓	๓๓.๒๑(๑๖)	๔๖.๕๒(๒๐)	๑๖.๒๗(๓)	๑๐๐(๔๓)
มศ. ๕	๕๐.๐(๒๐)	๔๒.๕(๑๓)	๗.๕(๓)	๑๐๐(๔๐)
อนุปริญญา	๘๙.๑๙(๓๓)	๑๐.๘๑(๔)	-	๑๐๐(๓๓)
ปริญญาตรีขึ้นไป	๙๒.๕๙(๒๕)	๗.๔๑(๒)	-	๑๐๐(๒๗)
รวม	๓๒.๘๓(๑๐๙)	๒๙.๘๒(๙๙)	๓๗.๓๕(๑๒๔)	๑๐๐(๓๓๖)

จากตารางนี้ จะพบว่า ระดับของการศึกษายังมีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมต่อชุมชนของประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี ยังเห็นได้เด่นชัดมาก เพราะผู้ที่มีการศึกษาที่สูงขึ้นไปก็จะมีส่วนร่วมต่อชุมชนมากขึ้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่จบปริญญาตรีขึ้นไป มีส่วนร่วมต่อชุมชนในระดับสูง ร้อยละ ๙๒.๕๙ ในขณะที่ผู้จบ ป.๔ และจบต่ำกว่า ป.๔ มีส่วนร่วมต่อชุมชนในระดับสูง ร้อยละ ๓.๐ และ ๒.๓ ตามลำดับ ผู้ที่มีการศึกษาสูงจะเป็นผู้ที่มีความสนใจทางการเมือง และมักจะเป็นผู้ที่มีความกระตือรือร้นทางการเมืองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่า

ส่วนที่ ๔ : วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

ตามทฤษฎีของประชาธิปไตยแบบขั้วเจเนว่า เราควรจะสนใจการเลือกตั้ง เพราะการเลือกตั้งมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในวิถีการปกครองระบอบประชาธิปไตย การเลือกตั้งทำให้สามารถเลือกรัฐบาลขึ้นบริหารงาน ทำให้รัฐบาลสิ้นสุด การเลือกตั้งมีผลทำให้รัฐบาลระมัดระวังการทำงานของตนและการเลือกตั้งยังทำหน้าที่เป็น "กลไกเชื่อมโยง" (Linkage Mechanism) สะท้อนทัศนคติของสาธารณชนต่อนโยบายของรัฐบาล

นอกจากนี้ การเลือกตั้งยังมีบทบาททางอ้อม โดยทำให้อำนาจของรัฐบาลเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย จากความเป็นจริงที่วาระรัฐบาลได้รับเลือกมาจากประชาชน ประชาชนจึงยอม

รับในสิทธิอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล ส่วนในด้านของประชาชน ถ้าเปรียบเทียบระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยเป็นศาสนา การเลือกตั้งก็เหมือนเป็นการประกอบพิธีศาสนาที่สำคัญ ทำให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นสมาชิกของศาสนา นั่นคือ การเลือกตั้งทำให้บุคคลรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้น ทำให้บุคคลค่อยๆ รับผิดชอบต่อระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยแทรกซึมเข้าไปในจิตใจ กระบวนการเลือกตั้งเป็นวิธีหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครอง ในระบบประชาธิปไตยเพราะการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง เป็นการแสดงออกซึ่งเจตนาารมณ์ของประชาชน ต่อวิธีกำหนดนโยบายในการปกครองประเทศ การแสดงเจตจำนงดังกล่าวนี้จะมีความหมายจริงๆ หรือมีผลดีตามระบอบประชาธิปไตยหรือไม่นั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสนใจของประชาชนอย่างจริงจัง ถ้าหากประชาชนมีความสำนึกในคุณค่าของความรวมมือนี้อย่างมาก ย่อมจะทำให้ประชาชนควบคุมพฤติกรรมของผู้นำได้มาก

ในบางครั้งประชาชนอาจมีความต้องการซัดกัน เรียกว่ามีเจตจำนงซัดกัน ในระบอบประชาธิปไตยได้กำหนดกติกาไว้ว่า ให้ถือเอาเกณฑ์คะแนนเสียงข้างมากเป็นเครื่องตัดสิน ในการเลือกตั้งผู้ที่ได้รับคะแนนเสียงข้างมากจึงเป็นผู้ชนะ การเลือกตั้งจึงเป็นการรับฟังหรือการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนโดยฝ่ายข้างมาก การเลือกตั้งจึงกำหนดวิธีการเลือกไว้อย่างกว้างขวางและให้สิทธิแก่ประชาชนโดยทั่วไปทุกคนที่จะออกเสียงเลือกตั้ง แต่จำเป็นต้องกำหนดคุณสมบัติบางประการไว้อย่างตามความจำเป็น^๒

^๑ Richard G. Niemi and Herbert F. Weisberg, Controversies in

American Voting Behavior (San Francisco: W.H. Freeman and Company, 1976),

p.p.2-3 อ่างในวิทยากรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา, " การศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมือง ความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจในการเลือกตั้ง ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร, วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๘, " หน้า ๓ - ๔

^๒ คณะอาจารย์ผู้ทำการวิจัย, รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย, หน้า ๓๓ - ๓๔.

ลักษณะของสังคมไทยเป็นสังคมเกษตรกรรม จำเป็นต้องอาศัยธรรมชาติมาก

สำหรับการตัดสินใจ หรือการตกลงในการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐบาล มีผลต่อประชากรส่วนใหญ่โดยตรงอย่างมาก แตกต่างกับสังคมอุตสาหกรรม การตัดสินใจของรัฐบาลจะมีผลกระทบโดยตรงต่อประชากรส่วนใหญ่ และเมื่อพิจารณาถึงประวัติศาสตร์จะพบว่าประชาชนคนไทยมีความเคยชินกับการถูกปกครองข้างเคียงโดยตลอดมาตั้งแต่โบราณ และแม้จะเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๕ ก็เป็นการเปลี่ยนอำนาจการปกครองจากกษัตริย์มาอยู่ในมือของข้าราชการทหารและพลเรือนชั้นนำกลุ่มน้อยเท่านั้น ลักษณะที่แท้จริงยังเป็นการปกครองเผด็จการอยู่ แม้จะมีบางครั้งที่ยอมให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการปกครองโดยการเลือกผู้แทนเข้าไปใช้อำนาจการปกครอง ตามกระบวนการของระบอบประชาธิปไตย แต่ก็เป็นระยะเวลาอันสั้นและไม่ต่อเนื่อง เป็นเหตุให้คนไทยส่วนใหญ่ได้รับการเรียนรู้ และมีประสบการณ์ในกระบวนการปกครองแบบประชาธิปไตยน้อยมาก เป็นเหตุให้คนไทยส่วนใหญ่ปลดปล่อยละเลยความสนใจ หรือขาดความกระตือรือร้นในสิทธิและหน้าที่กษัตริย์ของชน เป็นพฤติกรรมที่แสดงให้เห็นลักษณะที่เป็นข้อบกพร่องของคนไทยอีกประการหนึ่ง เมื่อเปรียบเทียบกับชนชาติที่เจริญทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจกว่าประเทศไทย การที่คนไทยส่วนใหญ่ไม่สนใจที่จะรักษาหน้าที่และสิทธิของตนในทางการเมือง ดังจะเห็นได้จาก การเลือกตั้งทั่วไปของประเทศไทย รวม ๑๔ ครั้ง ปรากฏว่าคนไทยไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งในอัตราส่วนที่ต่ำมาก คือไม่ถึงร้อยละ ๕๐ ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง (ยกเว้นการเลือกตั้ง เมื่อวันที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๐๐ มีผู้ไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง ๕๗.๕๐ %)^๑

นอกจากนี้อิทธิพลของศาสนาพุทธปลูกฝังให้คนไทยส่วนใหญ่เชื่อว่า ผลบุญกุศลแต่ชาติปางก่อนส่งผลทำให้ฐานะทางสังคมสูง ผลทำให้คนไทยส่วนใหญ่มีทัศนคติที่เห็นว่าข้าราชการหรือชนชั้นผู้ปกครอง เป็นผู้บุญหนักศักดิ์ใหญ่หรือบุญญาธิการสูงส่ง การเมืองการปกครองจึงเป็นเรื่องของบุคคลเหล่านั้น บุคคลสามัญไม่ควรเข้าไปเกี่ยวข้อง ส่วนในค่านิยมชีวิตถือว่า ชีวิตเป็นสิ่งไม่จีรัง ทุกข์หรือสุข บุญหรือกรรม เป็นเรื่องส่วนบุคคล ซึ่งคนอื่นไม่เกี่ยวข้องตลอดจนอิทธิพลของวัฒนธรรมทางการเมืองที่ถ่ายทอดปลูกฝังชีวิตตามสบาย ไม่มีระเบียบกฎเกณฑ์ของครอบครัว ทำให้คนไทยมีลักษณะอิสระนิยม ไม่ชอบให้คนอื่นมายุ่งเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของตน จะเข้าไปเกี่ยวข้องก็เฉพาะแต่ที่เป็นประโยชน์หรือกระทบต่อตนเองโดยตรงเท่านั้น

^๑การปกครอง, กรม"รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร" (กรุงเทพฯ-มหานคร: กรมการปกครอง ๒๕๒๒)

ไม่คาดหวังหรือมีความคิดที่จะเรียกร้องหรือมีอิทธิพลเหนือการตัดสินใจ หรือการกำหนดนโยบายของรัฐบาล เพราะไม่มีผลกระทบต่อตนเอง ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงกล่าวได้ว่าคนไทยส่วนใหญ่มีลักษณะนิ่งเฉยไม่กระตือรือร้นสนใจเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง คงมีแต่ชนชั้นนำซึ่งเป็นคนส่วนน้อยของสังคมเท่านั้น

สำหรับในส่วนนี้ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์ให้เห็นว่า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

คำถามที่ใช้วัดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ทั้งหมดมี ๑๑ ข้อ

คือ

ก. ระดับทองถิ่น

ข้อ ๑. ท่านเคยไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งหรือไม่ (เลือกตั้งอะไรก็ได้) (ตอบ เคย, ตอบไม่เคย)

ข้อ ๒. (ถามเฉพาะผู้ตอบเคย ในข้อ ๑) ท่านเคยไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งอะไรบ้าง

ก. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ข. สมาชิกสภาจังหวัด

ค. สมาชิกสภาเทศบาล

ง. กรรมการสุขาภิบาล

จ. ผู้ใหญ่บ้าน

ฉ. อื่นๆ (โปรดระบุ)

ข้อ ๓. เมื่อเปรียบเทียบระหว่างการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร กรรมการสุขาภิบาล และสมาชิกสภาจังหวัด ท่านเห็นว่า การเลือกตั้งอะไรที่มีผลกระทบกระเทือนใกล้ชีวิตตัวท่านมากที่สุด (ตอบ ถูก, ตอบ ผิด)

ข้อ ๔. ท่านคิดว่ากรณีที่ทางราชการให้ราษฎรมีสติธิในการเลือกตั้งกรรมการสุขาภิบาลนั้นมีประโยชน์หรือไม่ (ตอบ มีประโยชน์, ตอบ ไม่มีประโยชน์)

ข้อ ๕. ถ้าจะให้ท่านเปรียบเทียบระหว่างวิธีการแต่งตั้ง กับ ให้ประชาชนเลือกตั้งกันเอง ท่านชอบวิธีไหน (ตอบ ถูก, ตอบ ผิด)

ข. ระดับชาติ

ข้อ ๖. ท่านเคยไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรบ้างหรือไม่ (ตอบ ไปใช้สิทธิ, ไปแต่ไม่ใช้สิทธิ)

ข้อ ๗. ถ้าท่านตอบว่า "ไป" โปรดเลือกคำตอบข้างล่างที่ตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด

ก. ไปใช้สิทธิด้วยความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่

ง. คนในครอบครัว ญาติ หรือ เพื่อนชวนไป

ข. ไปใช้สิทธิด้วยความรู้สึกเห็นคุณค่า

จ. เจ้าหน้าที่ของรัฐบาลขอร้องให้ไป

ค. ไปใช้สิทธิด้วยความรู้สึกทั้งสองอย่างข้างต้น

ฉ. ผู้สมัครรับเลือกตั้งขอร้องให้ไป

ตารางที่ ๒๕

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

ประชาชน	การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ประชาชน	๓๑.๖๓ (๑๐๕)	๓๒.๒๓ (๑๐๗)	๓๖.๑๔ (๑๒๐)	๑๐๐ (๓๓๒)
รวม	๓๑.๖๓ (๑๐๕)	๓๒.๒๓ (๑๐๗)	๓๖.๑๔ (๑๒๐)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางนี้ จะเห็นได้ว่าประชาชนส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งต่ำ โดยพิจารณาจากการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งในระดับสูงเพียงร้อยละ ๓๑.๖๓ ระดับกลางร้อยละ ๓๒.๒๓ และระดับต่ำร้อยละ ๓๖.๑๔ แสดงให้เห็นว่าประชาชนอำเภอเมืองชลบุรีส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งน้อย

ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

ถ้าพิจารณาตาม "Theory of Sexual Politics"^I "เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างชายกับหญิง จะปรากฏว่าชายจะมีความเหนือกว่าหญิงในแทบทุกด้าน โดยเฉพาะในด้านการเมืองจะสังเกตเห็นได้ชัด แต่ประวัติศาสตร์จนถึงปัจจุบันว่า ชายมีฐานะและบทบาททางการเมืองเหนือกว่าหรือมากกว่าหญิง ไม่ว่าประเทศนั้นจะปกครองในระบบใด และหากพิจารณาลึกเข้าไปถึง

^๑Kate Millett, Sexual Politics (New York : Avon Book, 1971), p.p. 26 - 28. และอ้างในชดอ ไบเจริญ, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท", หน้า ๑๑๕.

ความสนใจ ความกระตือรือร้น การมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือความรู้ความเข้าใจทางการเมือง
แล้ว จากผลการวิจัยทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศ ก็ยืนยันตรงกันว่าชาวมลิ่งคิงกล่าวมากกว่า
หญิง^๑

^๑ Almond and Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations, p.p. 306 - 310; กระมล ทองธรรมชาติ, ทัศนะของคนไทยต่อการเมือง, รายงานการวิจัย (เอกสารโรเนียว), หน้า ๔, วงษ์ เลิศไพศาล, "วัฒนธรรมทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็นของนิสิต ปีสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อฐานะ และบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน", หน้า ๑๐๗ - ๑๒๔, ชลอ ไบเจริญ, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท", หน้า ๑๑๕ - ๑๓๑, วิภากร ปรามโซ ฌ อยุธา "การศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจ และความสนใจในการเลือกตั้ง ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๙.", หน้า ๑๐๑ - ๑๒๕. และสุชาติ ราษฎร์ภูมิ, "ภาพพจน์เกี่ยวกับอำนาจทางการเมืองของนักเรียนไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนระดับประถม และมีธยมในกรุงเทพมหานคร" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ แผนกวิชาการปกครอง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๒๑), หน้า ๗๔ - ๘๐.

ตารางที่ ๒๖

แสดงความสัมพันธ์ระหว่าง - เพศ กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

เพศ	การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ชาย	๓๓.๒๒ (๖๓)	๓๘.๓๓ (๖๘)	๒๔.๔๔ (๔๔)	๑๐๐ (๑๘๐)
หญิง	๒๕.๐๐ (๓๘)	๒๕.๐๐ (๓๘)	๕๐.๐๐ (๗๖)	๑๐๐ (๑๕๒)
รวม	๓๑.๖๓ (๑๐๕)	๓๒.๒๓ (๑๐๓)	๓๖.๑๔ (๑๒๐)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางที่ ๒๖ จะเห็นว่าอิทธิพลของเพศมีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง เพราะพบว่าเพศชาย มีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าเพศหญิง ในระดับสูงถึงร้อยละ ๓๓.๒๒ : ๒๕.๐๐ ระดับกลางร้อยละ ๓๘.๓๓ : ๒๕.๐๐ ส่วนในระดับต่ำนั้นจะพบว่าเพศหญิงไม่มีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง ร้อยละ ๕๐.๐๐ ในขณะที่เพศชายมีอัตราส่วนร้อยละ ๒๔.๔๔ เท่านั้น โดยพิจารณาจากการวิจัยของบุคคลดังนี้

จากการวิจัยของวิภากรณ ปรามอช ๗ อยุธยา พบว่า อิทธิพลของเพศที่มีต่อกระบวนการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้ง โดยแสดงให้เห็นว่า เพศชาย เป็นเพศที่สามารถตัดสินใจเลือกตั้งได้ดีกว่าเพศหญิง เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๘.๑ : ๓๐.๔ และเพศชาย เป็นผู้ที่ตัดสินใจแล้วแต่มีปัญหา

วิภากรณ ปรามอช ๗ อยุธยา "การศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจและความสนใจในการเลือกตั้ง ของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตกรุงเทพมหานคร, วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๘," หน้า ๑๓๓.

ก็มีน้อยกว่าเพศหญิง เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘.๖ : ๒๖.๑ ตามลำดับ นอกจากนี้ยังพบว่าเพศชายมีทัศนคติที่คัดค้านการไปใช้สิทธิมากกว่าเพศหญิงในเกณฑ์ ร้อยละ ๒๗.๑ ขณะที่เพศหญิงมีเพียงร้อยละ ๕๓.๘^๑

นอกจากนี้ วิทยากรณ ปราโมช ณ อยุธยา ยังพบว่า เพศชายมีความกระตือรือร้น สนใจเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองและการเลือกตั้งมากกว่าเพศหญิง ในเกณฑ์มากเป็นอัตราร้อยละ ๘.๒ และ ๓.๑ ตามลำดับ แม้จะไม่แตกต่างกันอย่างสำคัญก็ตาม อย่างไรก็ตาม อย่างไรก็ตามเพศชายและเพศหญิงส่วนใหญ่ทางมีความสนใจที่จะเข้าร่วมกับกิจกรรมของพรรคการเมืองน้อย อันแสดงว่าประชาชนยังคงพอใจที่จะมุ่งเกี่ยวกับการเมืองเฉพาะในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเท่านั้น^๒ และจากการวิจัยของ ชลอ ไบเจริญ พบว่า ผู้นำเยาวชนชายต้องการจะเข้าไปมีส่วนร่วม หรือมีบทบาทในการปกครองท้องถิ่นมากกว่าผู้นำเยาวชนหญิง เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๗๔.๔๘ : ๖๘.๘๑ และในทำนองเดียวกัน สำหรับการเข้าไปมีส่วนร่วมหรือมีบทบาททางการเมืองโดยตรงในระดับชาติ ปรากฏว่าผู้นำเยาวชนชายมีส่วนร่วม หรือมีบทบาททางการเมืองมากกว่าผู้นำเยาวชนหญิง เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๕๕.๐๖ : ๔๕.๑๓ ตามลำดับ จึงแสดงให้เห็นว่า ผู้นำเยาวชนชายมีความเชื่อมั่นในตัวเองที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงมากกว่าผู้นำเยาวชนหญิง

พิจารณาจากผลการวิจัยของ วิทยากรณ ปราโมช ณ อยุธยา และ ชลอ ไบเจริญ เมื่อปี ๒๕๑๘ กับของผู้เขียนเมื่อปี ๒๕๒๐ ระยะเวลาห่างกันเพียง ๑ ปี มีความเห็นตรงกันว่าในปัจจุบันประชาชนเพศชายมีความกระตือรือร้นเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมากกว่าประชาชนหญิง

จึงกล่าวได้ว่าประชาชนเพศชายอำเภอเมืองชลบุรี มีความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งมากกว่าประชาชนเพศหญิง

^๑ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๒๕.

^๒ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๑๓๑.

^๓ ชลอ ไบเจริญ, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท", หน้า ๑๖๗ - ๑๖๘.

ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

จากผลการวิจัยที่ผ่านมา โดยเฉพาะในประเทศตะวันตกได้แสดงให้เห็นชัดว่าบุคคลที่มีการศึกษาสูงกว่า มักจะเป็นผู้มีความกระตือรือร้นทางการเมืองมากกว่า ในสหรัฐอเมริกา ผู้ที่มีการศึกษากว่า จะเข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางการเมืองมากกว่า และเขามักจะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองแบบต่าง ๆ เช่น การออกเสียงเลือกตั้งกรรมการทำงานหรือให้เงินช่วยเหลือ พรรคการเมือง เป็นต้น จากการศึกษาของ ดร.ทินพันธ์ นาคะตะ พบว่าระดับการศึกษาที่สูงขึ้นทำให้นิสิต นักศึกษา สนใจการเมืองและอภิปรายถึงปัญหาการเมือง และพยายามเข้าไปมีอิทธิพลหรือมีส่วนร่วมในนโยบายหรือตัดสินใจที่สำคัญมากขึ้น^๓ Almond and Verba พบว่า การศึกษามีอิทธิพลต่อโครงสร้างทางการเมือง เพราะการศึกษายังทำให้บุคคลมีความรู้เรื่องการเมืองดีขึ้น มีความเชื่อมั่นในบทบาททางการเมืองของตน และก่อให้เกิดวัฒนธรรมทางการเมืองที่แตกต่างไปจากบุคคลที่มีการศึกษาน้อย นั่นคือบุคคลที่มีการศึกษาสูงย่อมมีความสนใจทางการเมืองและมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่าบุคคลที่มีการศึกษาน้อยกว่า

^๑ Lester W. Milbrath, Political Participation: How and Why Do People Get Involved in Politics, p. 122. และโปรดพิจารณาในรายละเอียดได้จาก ชลอ ไบเจริญ, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท", หน้า ๒๑๖ - ๒๑๗.

^๒ V.O. Key, Jr; Public Opinion and America Democracy (New York : Alfred A. Knopf, 1961), p.p. 323 - 313; อ้างในชลอ ไบเจริญ, เรื่องเดียวกัน, หน้า ๒๑๘.

^๓Thinapan Naketa, The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students, p.p. 168 - 170.

^๔Gabriel A. Almond and Sidney Verba, The Civic Culture : Political Attitudes and Democracy in Five Nations (Boston : Little Brown and Company, 1965), p.p. 299 - 306. อ้างในบุญชาติ พรหมพูล, "การเรียนรู้ทางการเมืองของนักเรียนนายเรืออากาศไทย", หน้า ๘๒.

จะเห็นได้ว่าการศึกษามีบทบาทและอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง
 ดังจะไ้ดูรายงานผลการวิจัยตามลำดับต่อไปนี้

ตารางที่ ๒๗

แสดงความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง

ระดับการศึกษา	การมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง คิดเป็นร้อยละ			
	สูง	กลาง	ต่ำ	รวม
ต่ำกว่า ป.๔	๒.๗ (๑)	๒๑.๖๒ (๘)	๗๖.๖๘ (๒๘)	๑๐๐ (๓๗)
จบ ป.๔	๖.๐ (๖)	๒๙.๐ (๒๙)	๖๕.๐ (๖๕)	๑๐๐ (๑๐๐)
ป.๕ - ป.๗	๒๕.๐ (๑๒)	๔๑.๖๗ (๒๐)	๓๓.๓๓ (๑๖)	๑๐๐ (๔๘)
มศ.๑ - มศ.๓	๓๒.๕๖ (๑๔)	๔๖.๕๑ (๒๐)	๒๐.๙๓ (๙)	๑๐๐ (๔๓)
มศ.๕	๕๕.๐ (๒๒)	๔๐.๐ (๑๖)	๕.๐ (๒)	๑๐๐ (๔๐)
อนุปริญญา	๗๐.๒๗ (๒๖)	๒๙.๗๓ (๑๑)	-	๑๐๐ (๒๗)
ปริญญาตรี	๘๘.๘๘ (๒๘)	๑๑.๑๑ (๓)	-	๑๐๐ (๒๗)
รวม	๓๑.๖๓ (๑๐๕)	๓๒.๒๓ (๑๐๗)	๓๖.๑๔ (๑๒๐)	๑๐๐ (๓๓๒)

จากตารางที่ ๒๗ จะเห็นได้ว่าอิทธิพลของระดับการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม
 ทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้ง โดยพบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะมีส่วนร่วมทางการเมือง
 ในระดับสูงเช่นกัน โดยพิจารณาจากผู้ที่จบปริญญาตรีมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงร้อยละ ๘๘.๘๘
 ในขณะที่ผู้จบ ป.๔ และต่ำกว่า ป.๔ มีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับสูงเพียง ร้อยละ ๖.๐ และ
 ๒.๗ เท่านั้น

จากการวิจัยของชลด ไบเจริญ^๑ เมื่อปี ๒๕๑๘ พบว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์กับความสนใจต่อการหาเสียงเลือกตั้ง (ทั้งสนใจมากและเล็กน้อย) มีจำนวนร้อยละ ๘๔.๘๐, ๘๓.๗๕, ๘๕.๒๘ และ ๑๐๐.๐๐ ตามลำดับของระดับการศึกษาตั้งแต่จบ ป.๔ - จบสูงกว่าชั้น มศ.๓ นอกจากนี้ระดับการศึกษายังมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก เกี่ยวกับผู้นำเยาวชน ที่อ้างว่าตนได้ศึกษาคู่มือหาของบ้านเมืองกับผู้อื่น (บ่อย ๆ เป็นครั้งคราว และนาน ๆ ครั้ง) มีจำนวนร้อยละ ๘๖.๓๕, ๘๖.๘๘, ๘๘.๑๑ และ ๑๐๐.๐๐ ตามลำดับของระดับการศึกษาจากต่ำ - สูง ซึ่งโลกดวรวสรุปได้ว่า ระดับการศึกษาของผู้นำเยาวชนมีส่วนสัมพันธ์กับความสนใจในกิจการบ้านเมืองอยู่ค่อนข้างมาก

จากการวิจัยของวิภากรณ^๒ ปราโมช ณ อยุธยา เมื่อปี ๒๕๑๘ พบว่า ระดับการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ต่อกระบวนการตัดสินใจออกเสียงเลือกตั้งได้ชัดเจน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มผู้ที่จบมหาวิทยาลัย หรือสูงกว่านั้น กับกลุ่มไม่รู้อะไร - ป.๗ นั้นคือ ในกลุ่มผู้ที่จบมหาวิทยาลัยหรือสูงกว่านั้น จะมีเปอร์เซ็นต์ผู้ที่ตัดสินใจสูงกว่ากลุ่มไม่รู้อะไร - ป.๗ มาก เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๕.๐๐ : ๕๖.๒ และเปอร์เซ็นต์ที่ตัดสินใจไม่ได้ในกลุ่มไม่รู้อะไร - ป.๗ ก็สูงกว่าเปอร์เซ็นต์ที่ตัดสินใจไม่ได้ในกลุ่มผู้ที่จบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัย หรือสูงกว่านั้น เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔๓.๕ : ๑๐.๓ ตามลำดับ

^๑ชลด ไบเจริญ, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท," หน้า

๒๒๐ - ๒๒๖

^๒วิภากรณ ปราโมช ณ อยุธยา, "การศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมือง ความรู้ ความเข้าใจและความสนใจในการเลือกตั้งของผู้นำหรือออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร, วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๘", หน้า ๑๓๘

นอกจากนี้ วิจารณ์ ปราโมช ณ อยุธยา พบว่า รัศมีการศึกษายังคงมีอิทธิพลต่อทัศนคติ
 ต่อการไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เพราะผู้มีระดับการศึกษาต่ำสุดตั้งแต่ ไม้รู้หนังสือ - ป.๗
 เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติแตกแยกกันมากที่สุด คือ ทั้งที่ ๓๔.๘% ปานกลาง ๓๕.๑% และไม่ถึง ๒๖.๑%
 ซึ่งนับว่ามากกว่ากลุ่มอื่นอย่างเห็นได้ชัด กลุ่มที่จบมหาวิทยาลัยหรือมากกว่านั้น เป็นกลุ่มที่มีทัศนคติที่
 ต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด ส่วนกลุ่มอื่น ๆ แม้จำนวนจะไม่เรียงกันตามระดับการศึกษาแต่ก็
 ได้เลยจับกลุ่มกันจนไม่เห็นความแตกต่างพอที่จะคัดค้านการวิเคราะห์นี้

พิจารณาจากผลการวิจัยของ ชลอ ไบเจริญ และวิจารณ์ ปราโมช ณ อยุธยา ทำการ
 วิจัยเมื่อปี ๒๕๑๕ พบว่า รัศมีการศึกษามีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง การปกครอง
 โดยพบว่าผู้ที่มีการศึกษาสูงจะเป็นผู้ที่มีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ
 หรือผู้ที่ไม่มีการศึกษาเลย ซึ่งตรงกับผลการวิเคราะห์ข้อมูลของผู้เขียน ซึ่งทำการวิเคราะห์เมื่อปี
 ๒๕๒๐ จริง

จึงกล่าวได้ว่า ประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี ผู้ที่มีการศึกษาสูงมีส่วนร่วมทางการเมือง
 การปกครอง โดยเฉพาะกระบวนการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาต่ำ

สรุปท้ายบท

ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทาง
 การเมืองของประชาชนอำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี โดยได้ทำการวิเคราะห์ถึงตัวแปรอิสระ
 ซึ่งผู้วิจัยได้เน้นเฉพาะเพศ และระดับการศึกษาส่วนตัวแปรตามได้แก่ ความรู้ ความเข้าใจทาง
 การเมืองในระบอบประชาธิปไตย และความกระตือรือร้นในการเข้ามามีส่วนทางการเมืองของ
 ประชาชน ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ดังนี้

๑. ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง และการมี
 ส่วนร่วมทางการเมือง จากการวิเคราะห์พบว่า

๑.๑ ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยค่อนข้างต่ำ เนื่องจากประชาชนมีความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น ในระดับต่ำร้อยละ ๔๘.๔๐ ระดับกลางร้อยละ ๒๗.๗๑ และในระดับสูงเพียงร้อยละ ๒๒.๘๙ รวมทั้งมีความเข้าใจทางการเมืองในระดับชาติ ในระดับต่ำถึงร้อยละ ๔๘.๗๐ ระดับกลางร้อยละ ๒๖.๔๑ และในระดับสูงเพียงร้อยละ ๒๓.๘๙ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง ยิ่งมีระดับต่ำมากถึงร้อยละ ๕๖.๐๒ ระดับกลางร้อยละ ๒๒.๘๙ และในระดับสูงเพียงร้อยละ ๒๑.๐๘ ตามตารางที่ ๙, ๑๐ และ ๑๓ ตามลำดับ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้ เนื่องจากกระตือรือร้น การศึกษาของประชาชนอยู่ในเกณฑ์ต่ำ ทำให้ประชาชนมีความเข้าใจทางการเมืองค่อนข้างต่ำไปค้วย

๑.๒ ประชาชนมีความกระตือรือร้น ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครองค่อนข้างต่ำ เนื่องจากประชาชนมีส่วนร่วมต่อชุมชนในระดับต่ำ ถึงร้อยละ ๓๗.๓๕ ระดับกลางร้อยละ ๒๙.๘๒ และในระดับสูงเพียงร้อยละ ๓๒.๘๓ ตลอดจนมีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งในระดับต่ำถึงร้อยละ ๓๖.๑๔ ระดับกลางร้อยละ ๓๒.๒๓ และในระดับสูงเพียงร้อยละ ๓๑.๖๓ ตามตารางที่ ๒๒ และ ๒๕ ตามลำดับ

การที่ประชาชนขาดความสนใจ และเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ได้มีนักรัฐศาสตร์หลายท่าน ได้วิจัยตรงกันในเรื่องดังกล่าวนี้

ผลจากการวิเคราะห์เกี่ยวกับความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ตามข้อ ๑.๑ และ ๑.๒ ตรงกับสมมติฐานที่ ๑ และ ๒ ที่ตั้งไว้คือ

อำพน สิงห์โกวินท์ และสวัสดิ์ กฤตรัชตพันธ์, ความตื่นตัวทางการเมืองกับการสื่อสาร หน้า ๒๕ - ๓๕ และ ๖๘, บรรพท วิระสัย, "ทัศนคติ และพฤติกรรมทางการเมืองของเยาวชนไทย," หน้า ๒๒ - ๒๔, ประสิทธิ์ พรหมพิสุทธิ์, การมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองแบบสุขาภิบาล : ศึกษาจากสุขาภิบาลพุทธโฆสง จังหวัดบุรีรัมย์, หน้า ก - ข, และ ๑๒๐. คณะอาจารย์ผู้ทำการวิจัยคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, รายงานผลการวิจัยเรื่องลักษณะบางประการของสถาบันสังคมไทย ที่เป็นอุปสรรคต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย, หน้า ๘๔ - ๘๐.

สมมติฐานที่ ๑ ประชาชนที่มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
ประชาธิปไตยโดยคนอื่นข้างทำ

สมมติฐานที่ ๒ ประชาชนที่มีความสนใจ กระจ่หรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทาง
การเมืองและการปกครองคนอื่นข้างทำ

๒. ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ กับความรู้ความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วม
ร่วมทางการเมืองของประชาชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า

๒.๑ ประชาชนเพศชาย มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย
มากกว่าประชาชนเพศหญิง เนื่องจากประชาชนเพศชาย มีความเข้าใจทางการเมืองในระดับ
ท้องถิ่น และระดับชาติ ตลอดจนมีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และติดตามข่าวสาร
ทางสื่อมวลชน รวมทั้งมีความรู้ลึกซึ้งต่อระบบราชการ มากกว่าประชาชนเพศหญิง ดูได้จากตารางที่
๘, ๑๑, ๑๔, ๑๗, และ ๒๐

๒.๒ ประชาชนเพศชายมีความกระตือรือร้น ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง
การปกครองมากกว่าประชาชนเพศหญิง เนื่องจากประชาชนเพศชายมีส่วนร่วมในชุมนุมชน และ
มีส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งมากกว่าประชาชนเพศหญิง ดูได้จากตารางที่ ๒๓
และ ๒๖

ซึ่งจะเห็นได้ว่า จากคำกล่าวของนักปรัชญา และจากผลการวิจัยของนักรัฐศาสตร์
หลายท่าน ได้แสดงให้เห็นว่า ผู้ชายมีความเหนือกว่าผู้หญิงในเรื่องดังกล่าวนี้

Almond and Verba, Civic Culture, p. 398; Kate Millett,

Sexual Politics, p.p. 23 - 24; กระมล ทองธรรมชาติ, ทัศนะของคนไทยต่อการเมือง,
หน้า ๔; วงษ์ เลิศไพศาล, "วัฒนธรรมการเมือง : ศึกษาเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับความคิดเห็น
ของนิสิตปีสุดท้าย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อฐานะและบทบาทของสมาชิกสภาผู้แทน" หน้า
๑๐๗ - ๑๒๔; ชลอ โบเจริญ, "ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเขาวชนชนชนบท," หน้า ๑๑๕ -
๑๗๑, วิจารณ์ ปราโมช ณ ออยุธยา, "การศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมือง ความรู้ความเข้าใจในการ
เลือกตั้งของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร, ๔ เมษายน
๒๕๑๘," หน้า ๑๐๑ - ๑๒๕; และ สุชาติ ราษฎร์กษัตริ์, "ภาพพจน์เกี่ยวกับอำนาจทางการเมือง
ของนักเรียนไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนประถมและมัธยมในเขตกรุงเทพมหานคร," หน้า
๗๕ - ๘๐.

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อ ๒.๑ และ ๒.๒ ตรงกับสมมติฐานที่ ๓ และ ๔ ที่ได้วางไว้คือ

สมมติฐานที่ ๓ ประชาชนเพศชาย มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตย มากกว่าประชาชนเพศหญิง

สมมติฐานที่ ๔ ประชาชนเพศชาย มีความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และการปกครองมากกว่าประชาชนเพศหญิง

๓. ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษากับความเข้าใจทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่า

๓.๑ ประชาชนจะมีความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมากขึ้นเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูงย่อมมีความเข้าใจทางการเมืองในระดับท้องถิ่น และระดับชาติ มีความสนใจในการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง สนใจการติดตามข่าวหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และมีความรู้สึกต่อระบบราชการมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาคือ ดูได้จากตารางที่ ๘, ๑๒, ๑๕, ๑๘ และ ๒๑

๓.๒ ประชาชนจะมีความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมากขึ้น เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น เนื่องจากผู้ที่มีการศึกษาสูง เป็นผู้ที่มีส่วนร่วมต่อชุมชนและส่วนร่วมทางการเมืองในกระบวนการเลือกตั้งมากกว่าผู้ที่มีการศึกษาน้อยหรือผู้ที่ไม่มีการศึกษา ดูได้จากตารางที่ ๒๔ และ ๒๗

จากการวิเคราะห์ข้อมูลตามข้อ ๓.๑ และข้อ ๓.๒ ตรงกับสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ในสมมติฐานที่ ๕ และที่ ๖ คือ

สมมติฐานที่ ๕ ประชาชนจะมีความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมากขึ้น เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น

สมมติฐานที่ ๖ ประชาชนจะมีความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมากขึ้น เมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น

จะเห็นได้ว่า ระดับการศึกษามีอิทธิพลต่อความเข้าใจทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยเฉพาะระดับการศึกษาสูงมีผลทำให้คนมีความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองมากขึ้น ซึ่งตรงกับคำกล่าวของนักปรัชญาทางการเมือง และจากผลการศึกษาวิจัยของนักรัฐศาสตร์

หลายท่าน ได้ยืนยันตรงกันในเรื่องนี้

Milbrath, Political Participation : How and Why Do People Get Involved in Politics, p. 57; Campbell, et al, The Voter Decides, p. 187 - 194; Almond and Verba, The Civic Culture, p.p. 135 - 136; 317 - 318. Kenneth p. Langton and N.K. Jennings, "Political Socialization and High School Civics Curriculum in United State," p.p. 389 - 390. G, Masea and G, Bonthonl, Histeriro des doctrines Politiques Paris, p. 35; Coleman, (ed), Education and Political Development, p. 20; Seyman Martin Lipset, Political Man, p.56; Thinapan Nakata, The Problems of Democracy in Thailand : A Study of Political Culture and Socialization of College Students, p.p. 168 - 180,

ชดอ ไบเจริญ, ความคิดเห็นทางการเมืองของผู้นำเยาวชนชนบท," หน้า ๒๑๘ - ๒๒๐; ๒๓๓ - ๒๓๖; และ วิภากรณ์ ปราโมช ณ อยุธยา, การศึกษาเรื่องทัศนคติทางการเมือง ความรู้ ความเข้าใจ และความสนใจในการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในเขตกรุงเทพมหานคร, วันที่ ๔ เมษายน ๒๕๑๘," หน้า ๑๒๗ - ๑๓๘.

สรุปได้ว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้เป็นจริงแท้ ทุกประการคือ

๑. ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยโดยคนข้างต่ำ
๒. ประชาชนมีความกระตือรือร้นในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองและการปกครอง
คนข้างต่ำ
๓. ประชาชนเพศชาย มีความรู้ความเข้าใจทางการเมืองในระบบ ประชาธิปไตย
มากกว่าประชาชนเพศหญิง
๔. ประชาชนเพศชาย มีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง การ
ปกครอง มากกว่าประชาชนเพศหญิง
๕. ประชาชนจะมีความเข้าใจทางการเมืองในระบบประชาธิปไตยมากขึ้น เมื่อ
ระดับการศึกษาสูงขึ้น
๖. ประชาชนจะมีความกระตือรือร้น ในการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง และการ
ปกครองมากขึ้นเมื่อระดับการศึกษาสูงขึ้น